

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

KNO.411.2.1.2025¹

Pan
dr hab. Maciej Jakubowski
Instytut Badań Edukacyjnych –
Państwowy Instytut Badawczy
ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst zmieniony zgodnie z uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 25 marca 2026 r. znak KOP-KOR.441.54.2026 oraz uwzględniający sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej dokonane w dniu 19 marca 2026 r.

S/25/002/KNO - Działalność i gospodarka finansowa Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego

---

¹ KSS.411.2.1.2026

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy ² , ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr hab. Maciej Jakubowski ³ , Dyrektor Instytutu, od 8 stycznia 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: prof. dr hab. Robert Ptaszek ⁴ , Dyrektor Instytutu, od 1 sierpnia 2021 r. do 5 stycznia 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja i planowanie działalności Instytutu. 2. Realizacja zadań, w tym efekty ich realizacji. 3. Gospodarka finansowa.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2025 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Piotr Główka, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/50/2025 z dnia 5 września 2025 r. 2. Robert Mierzejewski, Starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/51/2025 z dnia 5 września 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2)

Z dniem 1 stycznia 2026 r. dotychczasowe zadania Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego w obszarze edukacji przejmie Departament Spraw Społecznych.

---

² Dalej: Instytut lub IBE PIB.

³ Dalej: Dyrektor Instytutu.

⁴ Dalej: Poprzedni Dyrektor Instytutu.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

W kontrolowanym okresie działalność i gospodarka finansowa Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego nie były prowadzone w pełni prawidłowo, jednak wprowadzane od 2024 r. działania naprawcze przyniosły znaczącą poprawę.

Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy w latach 2022-2025 prowadził interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce. IBE PIB uczestniczył również w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych i wdrożeniowych, przygotowywał raporty, sporządzał ekspertyzy oraz pełnił funkcje doradcze dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Ważnym zadaniem powierzonym przez ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki⁷ była realizacja przez Instytut w latach 2022-2023 projektów dotyczących cyfryzacji edukacji, takich jak *Zintegrowana Platforma Edukacyjna*⁸, *Mobilne Laboratoria Przyszłości*⁹ oraz *Portal edukacja.gov.pl*. W 2024 r. nastąpiła zmiana dotycząca zaprzestania realizacji wskazanych projektów przez Instytut, jednak tylko projekt ZPE został przekazany do dalszej realizacji¹⁰. Pozostałe dwa projekty zostały zamknięte, w związku z tym poniesione na ich realizację nakłady nie mogły już przynieść zakładanych rezultatów, a uzyskane dotychczas efekty, w tym produkty i urządzenia nie zostały rzetelnie zinwentaryzowane lub nie były wykorzystywane, co było niegospodarne.

Realizacja zadań i obowiązków związanych z organizacją i planowaniem działalności Instytutu nie zawsze przebiegała poprawnie, jednak kluczowe dokumenty takie jak regulamin organizacyjny czy kierunkowy plan tematycznych badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych były przygotowywane. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. nieopracowania niektórych dokumentów wymaganych przepisami ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych¹¹, czy nierzetelnym prowadzeniu konkursów na pracowników naukowych. Ponadto Instytut wypłacał po dniu odwołania ze stanowiska, poprzedniemu Dyrektorowi Instytutu i dwóm Zastępcom Dyrektora, dodatki, które zostały przyznane na podstawie § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania¹², przyznawane w ramach realizacji projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹³. Instytut jako pracodawca nie zachował również zasad określonych w art. 16 ust. 4 uib dotyczących gospodarności i oszczędności poprzez wydatkowanie bez uzasadnienia kwoty

---

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dalej: Minister EIn.

⁸ Dalej: ZPE.

⁹ Dalej: MLP.

¹⁰ Projekt ZPE jest realizowany przez Centrum Informatyczne Edukacji na podstawie zlecenia Ministra Edukacji.

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 534, ze zm. Dalej: uib.

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 54. Dalej: rozporządzenie ws. świadczeń dodatkowych.

¹³ Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, ze zm. Dalej: ufp.

200,3 tys. zł na wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy łącznie czterem pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę oraz czterem osobom odwołanym ze stanowiska Dyrektora Instytutu i Zastępców Dyrektora.

NIK zwraca uwagę na bardzo wysoką fluktuację zatrudnienia w Instytucie - utrata finansowania w jednym z projektów doprowadziła do konieczności przeprowadzenia zwolnień grupowych pracowników. Instytut otrzymał kolejne zadania i zatrudnienie etatowe ponownie wzrosło. Wzrost zatrudnienia pociąga za sobą skutki finansowe na każdym etapie zatrudnienia pracownika. Wysoka fluktuacja może utrudniać prowadzenie polityki kadrowej oraz sprawowanie właściwej kontroli nad organizacją i finansowaniem dotychczasowych i nowych projektów.

Instytut w większości przypadków objętych szczegółowym badaniem prawidłowo i rzetelnie wykonywał zadania statutowe oraz zadania określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2024 r. w sprawie nadania Instytutowi Badań Edukacyjnych w Warszawie statusu państwowego instytutu badawczego¹⁴. Natomiast w przypadku kilku zadań realizujących projekt *Portal edukacja.gov.pl* stwierdzono, że doszło do naruszenia zasad gospodarowania mieniem Instytutu określonych w art. 16 ust. 4 uib, tj. legalności, rzetelności, celowości, gospodarności i oszczędności.

Instytut utracił finansowanie na kwotę 47 800 tys. zł i możliwość kontynuacji zadań związanych z cyfryzacją edukacji w latach 2024-2026 na skutek decyzji poprzedniego Dyrektora Instytutu, który podpisał w dniu 28 grudnia 2023 r. porozumienie zaproponowane przez Ministra Nauki rozwiązujące umowę nr MEiN/2023/CTC/3669 zawartą w dniu 8 grudnia 2023 r. pomiędzy MEiN a Instytutem na podstawie art. 404 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹⁵ dotyczącą finansowania zadania pn. *Badanie i prototypowanie innowacyjnych interfejsów użytkowników urządzeń elektronicznych służących realizacji e-usług*. Skutkiem decyzji było zaprzestanie prac nad projektem *Portal edukacja.gov.pl*, na który do 31 marca 2024 r. wydatkowano co najmniej 18 775,5 tys. zł, jak również m.in. konieczność dokonania zwolnień grupowych pracowników Instytutu.

Dyrektor Instytutu nie zinwentaryzował i nie zabezpieczył efektów prac projektowych oraz nie podjął skutecznych działań w celu optymalnego wykorzystania wytworzonych produktów oraz zakupionego sprzętu i oprogramowania w ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl*, czym naruszył zasady gospodarowania mieniem zarządzanej jednostki w zakresie rzetelności, gospodarności i oszczędności wynikające z art. 16 ust. 4 w związku z art. 24 ust. 1 pkt 3 uib.

Ponadto zarządzanie zadaniami i projektami nie przebiegało w Instytucie jednolicie – część projektów była wyłączona spod nadzoru komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za monitorowanie i rozliczanie projektów,

---

¹⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1959. Dalej: rozporządzenie ws. nadania statusu PIB.

¹⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, ze zm. Dalej: upsw.n.

co było niezgodne z zasadami gospodarowania mieniem określonymi w art. 16 ust. 4 uib w zakresie rzetelności, gospodarności i oszczędności.

W ostatnim obszarze obejmującym gospodarkę finansową Instytutu stwierdzono, że przyjęte zasady (polityka) rachunkowości pn. *Dokumentacji Zasad Rachunkowości* były niezgodne z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁶, ponieważ nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego jednostki kontrolowanej oraz obowiązujących przepisów w związku z upływem czasu od ich przyjęcia w 2009 r. Ponadto w informatycznym systemie finansowo-księgowym do 9 września 2024 r. prowadzenie ewidencji księgowej w elektronicznym dzienniku obrotów skonfigurowano w sposób (brak unikalnego identyfikatora, loginu oraz hasła dla każdego operatora systemu), uniemożliwiający ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu, co było niezgodne z art. 14 ust. 4 uor.

Poprzedni Dyrektor Instytutu nie aktualizował rocznych planów finansowych na 2022 i 2023 r., które stanowiły podstawę gospodarowania środkami, w tym subwencją i dotacją, skutkiem czego zostały przekroczone lub nie zostały zrealizowane założone w planie kwoty przychodów i kosztów, a Rada nie była informowana o zmieniającej się sytuacji finansowej Instytutu, co było niezgodne z art. 18 ust. 10 i 12 uib.

Szereg nieprawidłowości dotyczył sposobu uzyskania i rozliczenia przez Instytut środków otrzymanych na podstawie wniosku z dnia 28 lipca 2023 r. poprzedniego Dyrektora Instytutu w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie realizacji rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych dzieci i młodzieży – *Laboratoria przyszłości*¹⁷. Poprzedni Dyrektor Instytutu bez podstawy prawnej wystąpił w dniu 28 lipca 2023 r. do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki z wnioskiem o przyznanie 31 280 tys. zł środków w ramach rządowego Programu Laboratoria przyszłości, ponieważ rozporządzenie ws. Programu LP, umożliwiające złożenie wniosku przez instytut badawczy nadzorowany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania weszło w życie 19 sierpnia 2023 r. Instytut otrzymał kwotę 31 280 tys. zł w dniu 8 sierpnia 2023 r. Kolejne nieprawidłowości stwierdzone w związku z przyznanymi bez podstawy prawnej środkami, dotyczyły ich wydatkowania po 31 grudnia 2023 r. oraz wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem - poprzedni Dyrektor Instytutu podjął decyzję o rozliczeniu kosztów pośrednich w okresie od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. w ramach zadania *Wzmocnienie potencjału IBE* – łącznie kwota rozliczonych kosztów wyniosła 4 083,1 tys. zł. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością dotyczącą uzyskania bez podstawy prawnej środków w kwocie 31 280 tys. zł, pomniejszonej o wcześniej dokonany zwrot kwoty 4 051,8 tys. zł, NIK odstąpiła od formułowania wniosków, co do pozostałych nieprawidłowości dotyczących konieczności dokonania zwrotu środków wydatkowanych po 31 grudnia 2023 r. lub wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem.

---

¹⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm. Dalej: uor.

¹⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1643, ze zm. Dalej: rozporządzenie ws. Programu LP.

Dyrektor Instytutu bez podstawy prawnej utworzył z zysku netto osiągniętego przez Instytut za 2024 r. Fundusz Remontowy, co było niezgodne z art. 19 ust. 1-2 i art. 19 ust. 4 uib.

Natomiast w próbie postępowań o zamówienia publiczne i zamówień wyłączonych ze stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹⁸ oraz w zakresie umów cywilnoprawnych w badanym zakresie, na podstawie przedłożonych do kontroli dokumentów, nie stwierdzono nieprawidłowości. Jednak NIK zwraca uwagę na sposób prowadzenia rejestrów zamówień i umów oraz możliwość wykorzystania systemu finansowo-księgowego w zakresie obsługi wniosków o zamówienia i zakupy. Jednocześnie zwrócono uwagę na sposób zamawiania realizacji zadań eksperckich i nabywania praw autorskich do utworów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i planowanie działalności Instytutu

Opis stanu faktycznego

1. Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy prowadzi interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce. IBE PIB uczestniczy w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych i wdrożeniowych, przygotowuje raporty, sporządza ekspertyzy oraz pełni funkcje doradcze. Wspiera szeroko rozumianą politykę i praktykę edukacyjną. Instytut odpowiada również za prowadzenie i rozwój Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji²⁰, będącego obok Polskiej Ramy Kwalifikacji²¹, kluczowym elementem Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji²² wdrażanego w Polsce na mocy ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji²³. ZSK w sposób uporządkowany opisuje i gromadzi kwalifikacje w ZRK oraz ustala zasady i standardy potwierdzenia poszczególnych kwalifikacji uzyskiwanych poza systemem oświaty i szkolnictwa wyższego. Jednocześnie kwalifikacje w ZRK są odnoszone do PRK, co stanowi istotny element polityki państwa oraz UE zachęcającej do uczenia się przez całe życie i mobilności. Poszczególne poziomy PRK odpowiadają poziomom Europejskiej Ramy Kwalifikacji.

Nadanie statusu państwowego instytutu badawczego działającego na podstawie art. 21 i nast. uib nastąpiło z dniem 1 stycznia 2025 r. na mocy rozporządzenia ws. nadania statusu PIB.

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi działanie Instytutu były: ustawa o instytutach badawczych, statut Instytutu określający przedmiot i zakres działania Instytutu oraz tryb pracy jego organów, uchwalany przez Radę i zatwierdzany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

¹⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm. Dalej: pzp.

¹⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

²⁰ Dalej: ZRK.

²¹ Dalej: PRK.

²² Dalej: ZSK.

²³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1606. Dalej: ustawa o ZSK.

na podstawie art. 6 ust. 2 uib oraz regulamin organizacyjny określający strukturę organizacyjną instytutu i tryb pracy jego komórek organizacyjnych ustalony przez Dyrektora Instytutu po zasięgnięciu opinii Rady i zakładowych organizacji związkowych na podstawie art. 6 ust. 4 uib.

(akta kontroli str. 3-107, 2477-2492)

W latach 2022–2025 w Instytucie obowiązywały kolejno dwa statuty: Statut IBE uchwalony przez Radę w dniu 8 maja 2017 r., zatwierdzony Zarządzeniem nr 17 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 maja 2017 r. w sprawie zatwierdzenia statutu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie²⁴ oraz Statut IBE PIB uchwalony przez Radę w dniu 17 marca 2025 r., zatwierdzony Zarządzeniem Ministra Edukacji z dnia 3 lipca 2025 r. w sprawie zatwierdzenia statutu Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego²⁵.

(akta kontroli str. 3-107, 2477-2492)

Struktura organizacyjna Instytutu w latach 2022-2025 była regulowana sześcioma kolejnymi regulaminami organizacyjnymi ustalonymi zarządzeniami Dyrektora Instytutu²⁶. W latach 2022–2025 zmiany do regulaminu organizacyjnego i nowe regulaminy organizacyjne były ustalane przez Dyrektora Instytutu po zasięgnięciu opinii Rady i zakładowej organizacji związkowej²⁷ zgodnie z art. 6 ust. 4 uib. Regulamin wprowadzony Zarządzeniem nr 1/2018 z dnia 30 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego Instytutu Badań Edukacyjnych w latach objętych kontrolą NIK zmieniany był czterokrotnie²⁸. Ponadto Regulamin wprowadzony Zarządzeniem nr 18/2024 z dnia 5 lipca 2024 r. zmieniony został jeden raz²⁹.

Jak wyjaśniła pani Anna Micek-Czaplicka - Główna Księgowa Instytutu – Kierownik Zespołu Finansów i Spraw Pracowniczych³⁰ ani Instytut ani ZOZ IBE nie posiadają dokumentu opinii do Zarządzenia nr 3/2022 Dyrektora Instytutu z dnia 1 lutego 2022 r. dotyczącego regulaminu wprowadzonego Zarządzeniem nr 1/2018. Natomiast Zarządzenie Nr 18/2024 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 5 lipca 2024 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Instytutu Badań Edukacyjnych zostało zaopiniowane przez ZOZ IBE podczas bezpośredniego spotkania z Dyrekcją Instytutu³¹.

---

²⁴ Dz. Urz. MEN z 2017 r. poz. 29. Zmieniony czterokrotnie uchwałami Rady Naukowej Instytutu zatwierdzonymi: Zarządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany statutu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (Dz. Urz. MEiN z 2020 r. poz. 19), Zarządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 15 października 2021 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany statutu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (Dz. Urz. MEiN z 2021 r. poz. 122), Zarządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 sierpnia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany statutu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (Dz. Urz. MEiN z 2023 r. poz. 91), Zarządzeniem Ministra Edukacji z dnia 5 marca 2024 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany statutu Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (Dz. Urz. ME z 2024 r. poz. 21). Dalej: Statut IBE.

²⁵ Dz. Urz. ME z 2025 r. poz. 31. Dalej: Statut IBE PIB.

²⁶ Zarządzenia Dyrektora Instytutu nr: 1/2018, 11/2024, 18/2024, 49/2024, 4/2025, 15/2025.

²⁷ Organizacja Zakładowa nr 07-171 OPZZ Konfederacja Pracy w Instytucie Badań Edukacyjnych. Dalej: ZOZ IBE

²⁸ Zarządzenia Dyrektora Instytutu nr: 3/2022, 28/2022, 2/2023, 17/2023.

²⁹ Zarządzenie Dyrektora Instytutu nr 39/2024.

³⁰ Dalej: GK – Kierownik ZFSP.

³¹ Pismo z dnia 2 października 2025 r., znak: ZFSP.0900.1.2025.04MSA.

Informacja o zaopiniowaniu przez zakładową organizację związkową zmiany regulaminu ustalanej ww. Zarządzeniem nr 3/2022 oraz regulaminu ustalanego ww. Zarządzeniem nr 18/2024 była wzmiankowana w komparacjach tych Zarządzeń.

(akta kontroli str. 3-107, 1508-1578, 2477-2492)

W Instytucie w latach 2022-2025 obowiązywały dwa regulaminy zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych – zgodnie z art. 24 ust. 1a uib zostały ustalone przez Dyrektora Instytutu i zaopiniowane pozytywnie przez Radę. Pierwszy z nich wszedł w życie dnia 1 sierpnia 2022 r. na podstawie Zarządzenia nr 32/2022 Dyrektora Instytutu z 13 czerwca 2022 r.³², natomiast kolejny uchylił poprzedni i wszedł w życie dnia 26 czerwca 2025 r. na podstawie Zarządzenia nr 28/2025 Dyrektora Instytutu z dnia 26 czerwca 2025 r.³³. Przed 13 czerwca 2022 r. nie został ustalony wskazany regulamin, co było niezgodne z art. 24 ust. 1a uib i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3-107, 2477-2492)

2. Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu³⁴, zgodnie z art. 29 ust. 2 pkt 6 uib do 6 września 2023 r., powinna była zatwierdzać Rada, natomiast po wejściu w życie nowelizacji ustawy o instytutach badawczych z 2023 r.³⁵ kierunki te powinny być ustalane przez Radę. W okresie objętym kontrolą Rada nie przyjęła uchwały, w której zatwierdziła lub ustaliła perspektywiczne kierunki dla Instytutu, nie zostały również ustalone po nadaniu statusu państwowego instytutu badawczego. Przewodniczący Rady, podobnie jak GK – Kierownik ZFSP, wskazali na dokumenty strategii Instytutu jako zawierające perspektywiczne kierunki, tj. *Strategię Instytutu na lata 2018–2022* zaopiniowaną pozytywnie przez Radę³⁶ oraz *Strategię Instytutu na lata 2023–2027*, która została zatwierdzona przez Radę³⁷.

Zdaniem NIK perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu powinny zostać w obowiązującym stanie prawnym ustalone przez Radę w odrębnej uchwale, a nie w dokumencie przygotowanym przez Dyrektora Instytutu, który Rada pozytywnie zaopiniowała lub zatwierdziła.

W latach 2022–2025, zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1 lit. b) uib, Dyrektor Instytutu ustalał kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i prac rozwojowych

---

³² Zarządzenie nr 32/2022 Dyrektora Instytutu z 13 czerwca 2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

³³ Zarządzenie nr 28/2025 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 26 czerwca 2025 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w Instytucie Badań Edukacyjnych – Państwowym Instytucie Badawczym.

³⁴ Dalej: Perspektywiczne kierunki.

³⁵ Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 r. poz. 1672, ze zm.). Dalej: nowelizacja ustawy z 2023 r.

³⁶ Uchwała nr 11/2018 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie Strategii Instytutu Badań Edukacyjnych.

³⁷ Uchwała nr 17/2022 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii IBE na lata 2023-2027.

po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej Instytutu wyrażanej w formie uchwały³⁸. W każdym z lat objętych badaniem struktura dokumentów była podobna i wskazywała na planowane projekty, ich produkty oraz przyjęte dla ich realizacji wskaźniki. Dyrektor Instytutu sporządzał również corocznie za lata 2022-2024 sprawozdania z realizacji kierunkowego planu tematycznych badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych Instytutu, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę. W sprawozdaniu były wymienione poszczególne projekty realizowane w Instytucie wskazując ich cele, działania prowadzone w danym roku, uzyskane efekty i wskaźniki realizacji oraz informacje dotyczące upowszechnienia rezultatów projektu np. w formie listy publikacji, konferencji, seminariów, wystąpień, szkoleń, seminariów lub warsztatów, o ile było to wymagane w projekcie.

(akta kontroli str. 3-107, 1508-1578, 2477-2492)

Plany działalności IBE PIB zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1 lit. a) uib powinien ustalać Dyrektor Instytutu – od nowelizacji ustawy z 2023 r., po zaopiniowaniu przez Radę. Należy zwrócić uwagę, że dopiero wskazana nowelizacja w art. 2a uib wskazała, że każdy instytut działa na podstawie planu działalności, który jest ustalany na okres roku kalendarzowego, a zadania w nim określone powinny uwzględniać kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i prac rozwojowych, roczne plany finansowe oraz perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej. W IBE PIB, jak wskazano wyżej, nie zostały w sposób jednoznaczny zatwierdzone lub ustalone te ostatnie, natomiast w planach działalności na lata 2024 i 2025 poszczególne projekty czy przedsięwzięcia przyporządkowano do celów strategicznych określonych w Strategii Instytutu na lata 2023–2027. Instytut nie przekazał planów działalności na 2022 i 2023 r., co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3-107, 1508-1578, 2493-2513, 2477-2492)

Roczne plany finansowe Instytutu, zgodnie z przepisami uib, były ustalane przez Dyrektora Instytutu po zasięgnięciu opinii Rady – zmiany planów również podlegały opiniowaniu. Od 2025 r. do pozycji planu została wprowadzona dotacje celowa związana z nadaniem IBE statusu państwowego instytutu badawczego. Jednak plany finansowe w latach 2022-2025 nie zawierały wszystkich pozycji wskazanych w art. 18 ust. 11 uib, a w latach 2022–2023 nie były rzetelnie aktualizowane, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze Gospodarka finansowa*.

(akta kontroli str. 3-107, 2477-2492)

---

³⁸ Uchwała nr 4/2022 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 3 marca 2022 r. w sprawie Kierunkowego planu badań naukowych i prac rozwojowych na rok 2022, Uchwała nr 4/2023 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 2 marca 2023 r. w sprawie zaopiniowania Kierunkowego planu badań naukowych i prac rozwojowych na rok 2023, Uchwała nr 9/2024 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 17 czerwca 2024 r. w sprawie zaopiniowania Kierunkowego planu tematycznego badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych na rok 2024, Uchwałą nr 10/2025 Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 16 czerwca 2025 r. w sprawie zaopiniowania Kierunkowego planu tematycznego badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych na rok 2025 i 2026.

Sprawozdania finansowe były sporządzane na podstawie ustawy o rachunkowości oraz uib i zatwierdzane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, po uzyskaniu opinii biegłego rewidenta. Sprawozdania finansowe za lata 2022-2024 po ich zatwierdzeniu oraz informacje o zarządzaniu składnikami majątku trwałego Instytutu nie były podawane przez Dyrektora Instytutu do informacji publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Edukacji Narodowej³⁹ w Biuletynie Informacji Publicznej, co było niezgodne z art. 37 ust. 3 uib i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto *Dokumentacja Zasad Rachunkowości*⁴⁰ została wprowadzona jako polityka rachunkowości Instytutu w 2009 r. i od tego czasu w niewielkim stopniu była zmieniana, co doprowadziło do niezgodności polityki rachunkowości ze sprawozdaniami finansowymi, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze Gospodarka finansowa*.

(akta kontroli str. 3-107, 2477-2492)

3. Zmiana statusu Instytutu w państwowy instytut badawczy odbyła się na podstawie rozporządzenia ws. nadania statusu PIB z dniem 1 stycznia 2025 r. Minister Edukacji zwrócił się we wrześniu 2024 r. z wnioskiem do Ministra Nauki⁴¹ o ocenę dotychczasowej działalności Instytutu przez Komisję Ewaluacji Nauki, wraz z uzasadnieniem, listą projektów realizowanych przez Instytut od 2017 r. oraz wykazem publikacji. W odpowiedzi na wniosek Komisja Ewaluacji Nauki w uchwale nr 15/2024 z dnia 16 października 2024 r. po zapoznaniu się z przedłożonymi dokumentami uznała, że poziom prowadzonych przez Instytut badań naukowych i prac rozwojowych oraz jego stan kadrowy i majątkowy spełnia wymagania stawiane przepisami uib, w odniesieniu do instytutów, którym nadawany jest status państwowego instytutu badawczego. Z kolei Minister Finansów nie zgłosił zastrzeżeń do umieszczenia projektu rozporządzenia ws. nadania statusu PIB w *Wykazie prac legislacyjnych i programowych*, zgłaszając jednocześnie uwagi do tekstu⁴².

(akta kontroli str. 1889-1893)

IBE PIB zawarł umowę dotacji celowej nr MEN/2025/DIR/89 w dniu 30 stycznia 2025 r. na kwotę 27 000 tys. zł na wykonanie zadania pn. *Wsparcie rozwoju edukacji* obejmującego cztery działania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, których wykonanie jest niezbędne dla zapewnienia rozwoju edukacji oraz poprawy jakości życia obywateli⁴³. Środki z dotacji celowej zostały przekazane w dwóch transzach: pierwsza w wysokości 15 000 tys. zł, natomiast druga transza po wykorzystaniu 61,8% poprzedniej transzy została przekazana w wysokości 12 000 tys. zł. Do umowy strony zawarły w dniu

---

³⁹ Dalej: MEN.

⁴⁰ Dalej: Zasady Rachunkowości Instytutu.

⁴¹ Pismo MEN znak BM-WRP.072.43.2024.BB z dnia 16 września 2024 r.

⁴² Pismo MF znak FS5.021.69.2024 z dnia 13 listopada 2024 r.

⁴³ Zadania zostały opisane i wycenione w załączniku do umowy: (1) *Ewaluacja programów i przedsięwzięć istotnych dla rozwoju systemu kształcenia i uczenia się przez całe życie - etap 1* (5 496 tys. zł); (2) *Rozwój infrastruktury badawczej i procedur potrzebnych do prowadzenia systematycznych, reprezentatywnych badań z udziałem uczniów, nauczycieli i dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych* (1 050 tys. zł); (3) *Tworzenie, aktualizacja i monitoring podstaw programowych oraz innych kluczowych regulacji systemu oświaty* (14 488,7 tys. zł); (4) *Dostarczanie analiz na bieżące potrzeby informacyjne i wyzwania Ministerstwa Edukacji (w tym raportu o stanie edukacji 2025)* (5 965,3 tys. zł).

25 czerwca 2025 r. aneks nr MEN/2025/DIR/89-1, który dodał dwa zadania⁴⁴ dla Instytutu i zwiększył dotację celową do kwoty 27 950 tys. zł. Zwiększone środki na dodatkowe zadania zostały przekazane w ramach odrębnego harmonogramu.

W związku z uzyskaniem przez Instytut statusu państwowego instytutu badawczego został zaktualizowany plan finansowy na 2025 r. oraz kierunkowy plan tematycznych badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych na lata 2025–2026 przygotowany i pozytywnie zaopiniowany w czerwcu 2025 r. przez Radę⁴⁵. Strategia Instytutu na lata 2023–2027 pozostała bez zmian, a perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu nie zostały ustalone w sposób przewidziany przepisami uib. Jak wyjaśnił pan Maciej Karwowski Przewodniczący Rady⁴⁶, powołany od dnia 17 kwietnia 2024 r. do jej składu, w okresie pełnienia przez niego wskazanej funkcji nie podejmowano prac nad opracowaniem perspektywicznych kierunków, ponieważ działalność Instytutu podlegała dynamicznym zmianom, dlatego *opracowanie perspektywicznych kierunków działalności w warunkach tak dużej zmienności będzie możliwe dopiero po ustabilizowaniu się źródeł i zakresu działalności Instytutu.*

(akta kontroli str. 3-107, 268-363, 2493-2513, 2477-2492)

4. Na dzień 31 grudnia w Instytucie było zatrudnionych odpowiednio – w roku 2022: 395 pracowników na 375,75 etatach, w 2023 r. 445 pracowników na 421,8 etatach - wzrost o 46,05 etatów, tj. 12,3% w stosunku do roku poprzedniego, w 2024 r. 370 pracowników na 337,96 etatach – spadek o 83,84 etatów, tj. 19,9% w stosunku do roku poprzedniego. Na dzień 30 września 2025 r. zatrudnionych było 461 pracowników na 422,11 etatach – nastąpił wzrost zatrudnienia o 84,15 etatów, tj. 24,9% w stosunku do końca roku poprzedniego.

Jak wyjaśniła GK – Kierownik ZFSP, *główną przyczyną redukcji etatów w 2024 roku były zwolnienia grupowe, wynikające z rozwiązania umowy zawartej w dniu 8 grudnia 2023 r. z ówczesnym Ministrem Edukacji i Nauki, na mocy której Instytut miał otrzymać dotację w wysokości 47 800 tys. zł. Z uwagi na rozwiązanie umowy oraz brak zapewnionego finansowania, Instytut był zmuszony przeprowadzić zwolnienia grupowe i zlikwidować zespoły: Zespół Rozwoju Usług, Zespół Innowacyjnej Edukacji i Nauki, Centrum Analiz i Rozwoju Edukacji Obywatelskiej.* Okoliczności i skutki rozwiązania wskazanej umowy zostały szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze Realizacja zadań, w tym efekty ich realizacji.*

Jednocześnie poinformowała, że zwiększenie liczby etatów w 2025 r. wynika z nadania Instytutowi statusu państwowego instytutu badawczego i zleceniem

---

⁴⁴ Zadanie (5) *Monitoring i ewaluacja Polityki Cyfrowej Transformacji Edukacji (PCTE) – rok 2025* (650 tys. zł) oraz (6) *Ocena regulacji dotyczących korzystania ze smartfonów w szkołach i ich potencjalnego wpływu na wyniki edukacyjne uczennic i uczniów* (300 tys. zł).

⁴⁵ Uchwała nr 10/2025 Rady Naukowej IBE – PIB z dnia 16 czerwca 2025 r. w sprawie zaopiniowania kierunkowego planu tematycznego badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych na rok 2025 i 2026.

⁴⁶ Pismo Przewodniczącego Rady z 30 października 2025 r. stanowiące odpowiedź na pismo z 23 października 2025 r., znak: KNO.411.2.1.2025,

nowych zadań przez Ministra Edukacji oraz przyznaniem dotacji na ich realizację, w związku z tym zatrudniono osoby do ich realizacji. Spośród zwolnionych wcześniej pracowników w latach 2022-2025 ponownie zatrudniono w tym okresie 28 pracowników w ramach stosunku pracy.

(akta kontroli str. 108-228, 437-456, 1789-1808, 2477-2492)

Na dzień 31 grudnia 2022 r. Instytut łącznie zatrudniał 31 pracowników naukowych na 28,1 etatach, w tym dwóch posiadających tytuł naukowy profesora, trzech profesorów Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego⁴⁷, 16 adiunktów ze stopniem naukowym doktora, 10 asystentów z tytułem zawodowym magistra lub równorzędnym. Na koniec 2023 r. Instytut zatrudniał 30 pracowników naukowych na 28,1 etatach, w tym jeden posiadający tytuł naukowy profesora, czterech profesorów Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego⁴⁸, 18 adiunktów ze stopniem naukowym doktora, siedmiu asystentów z tytułem zawodowym magistra lub równorzędnym. Na dzień 31 grudnia 2024 r. łączna liczba pracowników naukowych spadła do 21 osób zatrudnionych na 20 etatach, w tym jeden profesor Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego⁴⁹, 13 adiunktów ze stopniem naukowym doktora, siedmiu asystentów z tytułem zawodowym magistra lub równorzędnym. Według stanu na dzień 30 września 2025 r. Instytut zatrudniał 20 pracowników naukowych na 18,5 etatach, w tym dwóch profesorów Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego⁵⁰, 11 adiunktów ze stopniem naukowym doktora, siedmiu asystentów z tytułem zawodowym magistra lub równorzędnym.

(akta kontroli str. 108-228, 1789-1808, 2477-2492)

Na dzień 31 grudnia w Instytucie zatrudnionych było odpowiednio: w 2022 r. trzech pracowników badawczo-technicznych w wymiarze pełnego etatu, w tym dwóch na stanowisku głównego specjalisty badawczo-technicznego i jeden na stanowisku starszego specjalisty badawczo-technicznego, w 2023 r. w grupie tej było zatrudnionych czterech pracowników w wymiarze pełnego etatu, w tym trzech na stanowisku głównego specjalisty badawczo-technicznego i jeden na stanowisku starszego specjalisty badawczo-technicznego, zaś w 2024 r. zatrudnienie ponownie wyniosło trzech pracowników badawczo-technicznych w wymiarze pełnego etatu, w tym dwóch na stanowisku głównego specjalisty badawczo-technicznego i jeden na stanowisku starszego specjalisty badawczo-technicznego. Na dzień 30 września 2025 r. zatrudnienie na tych stanowiskach nie zmieniło się. W latach 2022-2025 w Instytucie na stanowisku pracownika bibliotecznego i dokumentacji naukowej zatrudniano pracownika na 0,05 etatu.

(akta kontroli str. 108-228, 1789-1808, 2477-2492)

Pozostali pracownicy byli zatrudnieni w grupie pracowników obsługi i innych, która na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiła 354 osób na 338,6 etatach, w tym

---

⁴⁷ Dwóch pracowników naukowych z tytułem profesora na 1,5 etatu, trzech profesorów Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na 2,1 etatu.

⁴⁸ Jeden pracownik posiadający tytuł naukowy profesora na 1 etacie, czterech profesorów Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na 2,6 etatu.

⁴⁹ Jeden profesor Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na 0,5 etatu.

⁵⁰ Dwóch profesorów Instytutu ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na 1,5 etatu.

43 pracowników ze stopniem naukowym doktora na 37,05 etatu i jeden pracownik ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na 0,5 etatu, na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 404 osoby na 383,65 etatach, w tym 42 pracowników ze stopniem naukowym doktora na 35,45 etatu, natomiast na koniec 2024 r. wyniosła 341 osób na 310,91 etatach, w tym 53 pracowników ze stopniem naukowym doktora na 37,65 etatu oraz pięciu pracowników ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na 2,6 etatu. Na dzień 30 września 2025 r. liczba pracowników obsługi i innych wynosiła 433 osób zatrudnionych na 396,56 etatach, w tym 73 pracowników ze stopniem naukowym doktora na 56,55 etatu, ośmiu pracowników ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na 4,6 etatu i dwóch pracowników mających tytuł naukowy profesora na 1,5 etatu.

(akta kontroli str. 108-228, 1789-1808, 2477-2492)

Odsetek liczby etatów pracowników naukowych w stosunku do etatów wszystkich pozostałych pracowników oraz odsetek etatów pracowników naukowych i badawczo-technicznych do etatów wszystkich pozostałych pracowników wynosił w latach 2022–2024 na dzień 31 grudnia odpowiednio: w 2022 r. – 8,1% i 9,0%, w 2023 r. – 7,1% i 8,2%, w 2024 r. – 6,3% i 7,3%, natomiast w 2025 r. do 30 września udział ten zmniejszył się do 4,6% i 5,4%.

Na koniec 2023 r. zatrudnienie wynosiło 445 osób i 421,8 etatów, ale na koniec 2024 r. zatrudnienie spadło do 341 pracowników i 310,91 etatów. Na dzień 30 września 2025 r. ponownie wzrosło do 461 osób i 422,11 etatów, co oznacza wzrost o 120 osób i 111,2 etaty w stosunku do 2024 r. i przekroczenie zatrudnienia z końca 2023 r.

NIK zwraca uwagę na bardzo wysoką fluktuację zatrudnienia w Instytucie w ramach zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Utrata finansowania w jednym z projektów doprowadziła do konieczności przeprowadzenia zwolnień grupowych pracowników. Instytut otrzymał kolejne zadania i zatrudnienie etatowe ponownie wzrosło. Wzrost zatrudnienia pociąga za sobą skutki finansowe na każdym etapie zatrudnienia pracownika, tj. od rekrutacji, poprzez koszty medycyny pracy, zakup laptopa, wypłatę wynagrodzenia i świadczeń socjalnych, do wypłaty ekwiwalentu z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego. Wysoka fluktuacja może utrudniać prowadzenie polityki kadrowej oraz sprawowanie właściwej kontroli nad organizacją i finansowaniem dotychczasowych i nowych projektów.

(akta kontroli str. 108-228, 437-456, 457-474, 1789-1808, 2477-2492)

Dyrektor Instytutu ustalał kwotę przeznaczoną na wynagrodzenia w planie finansowym Instytutu na dany rok kalendarzowy – nie realizował w inny sposób obowiązku określonego w art. 18 ust. 6 uib. Wielkość środków na wynagrodzenia w latach 2022–2025 w ujęciu ogółem i w podziale na wynagrodzenia osobowe (osobowy fundusz płac) oraz wynagrodzenia bezosobowe (bezosobowy fundusz płac) wynosiła odpowiednio: w 2022 r. 33 792,1 tys. zł (31 588,3 tys. zł i 2 203 8 tys. zł) w 2023 r. 39 328 tys. zł (36 763,1 tys. zł i 2 564,9 tys. zł), w 2024 r. 50 698,2 tys. zł, (47 665 tys. zł, i 3 033,2 tys. zł i w 2025 r. 62 525,1 tys. zł (54 423,5 tys. zł i 8 101,6 tys. zł).

(akta kontroli str. 108-228, 2477-2492)

5. Zgodnie z art. 43 ust. 6 uib zatrudnienie pracownika naukowego w instytucie badawczym jest poprzedzone konkursem. Kryteria i tryb przeprowadzania oraz ogłaszania konkursu określa statut instytutu. Ogłoszenie o konkursie zamieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej Instytutu⁵¹, a także na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz na stronie internetowej Komisji Europejskiej w europejskim portalu dla mobilnych naukowców przeznaczonym do publikacji ofert pracy naukowców.

W pięciu postępowaniach konkursowych na pracowników naukowych Instytutu objętych szczegółowym badaniem⁵² pracownicy zostali zatrudnieni po przeprowadzeniu konkursów i spełniali wymagania wskazane w art. 43 uib, jednak w przebiegu tych konkursów stwierdzono niezgodności z obowiązującymi w Instytucie: Statutem IBE oraz Regulaminem postępowania konkursowego przy zatrudnianiu pracowników na stanowiska naukowe w Instytucie Badań Edukacyjnych⁵³, które zostały opisane szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Tylko w jednym ze skontrolowanych postępowań rekrutacyjnych do udziału w konkursie udział zgłosiły dwie osoby. W każdym z pozostałych czterech postępowań w konkursie uczestniczyło tylko po jednej osobie. W trzech ze skontrolowanych postępowań udział w konkursie zgłosili ówcześni pracownicy etatowi Instytutu.

W przypadku jednego z pracowników naukowych zatrudnionych na stanowisku profesora Instytutu w ramach jednego z ww. konkursów umowa o zakazie konkurencji, wymagana przez art. 47 ust. 5 uib, pomimo zatrudnienia na tym stanowisku od 24 marca 2025 r. została podpisana dopiero w dniu 3 grudnia 2025 r., a dwóch pracowników naukowych na dzień zakończenia kontroli nadal nie podpisało takich umów, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 108-228, 1213-1507, 1558-1578, 1579-1604, 2477-2492)

Poprzedni Dyrektor Instytutu zatrudnił na stanowisku badawczo-technicznym pracownika, pomimo nieustalenia dodatkowych kwalifikacji wymaganych dla tych stanowisk, co było niezgodne z art. 49 ust. 2 zd. 2 uib i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 108-228, 1063-1067)

6. Dyrektor Instytutu i Zastępcy Dyrektora oraz Główny Księgowy byli zatrudniani na podstawie ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁵⁴. Wynagrodzenie miesięczne dla wskazanych stanowisk zostało ustalone poprawnie i mieściło się w granicach określonych

---

⁵¹ Dalej: BIP IBE.

⁵² W latach 2022-2025 ogłoszono łącznie 14 postępowań konkursowych.

⁵³ Wprowadzony Zarządzeniem nr 19/2019 Dyrektora Instytutu z dnia 12.11. 2019 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu postępowania konkursowego na stanowiska naukowe oraz badawczo-techniczne w Instytucie Badań Edukacyjnych zmieniony Zarządzeniem nr 27/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 11 maja 2023 r. w sprawie zmiany Regulaminu postępowania konkursowego przy zatrudnianiu pracowników na stanowiska naukowe w Instytucie Badań Edukacyjnych. Dalej: Regulamin postępowania konkursowego.

⁵⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136. Dalej: ustawa kominowa.

w art. 8 pkt 5 lit. a) tej ustawy. Wynagrodzenia miesięczne dyrektora instytutu w latach 2022–2023 wynosiło 21 tys. zł, w 2024 r. – od 21 tys. zł do 29 tys. zł i w 2025 r. – 29 tys. zł. Wynagrodzenie miesięczne zastępców dyrektora wynosiły w 2022 r. – od 13 tys. zł do 20 tys. zł, w 2023 r. – 20 tys. zł, w 2024 r. – od 20 tys. zł do 28,5 tys. zł, w 2025 r. – od 25 tys. zł do 28,5 tys. zł. Wynagrodzenie miesięczne głównego księgowego wynosiło w 2022 r. – 12 tys. zł, w 2023 r. – 13 tys. zł, w 2024 r. – od 19 tys. zł do 25 tys. zł, w roku 2025 – 27 tys. zł.

Świadczenia dodatkowe przyznane na podstawie rozporządzenia ws. świadczeń dodatkowych były uzasadnione, jednak w przypadku osób odwołanych ze stanowiska Dyrektora Instytutu i Zastępcy Dyrektora dodatki przyznane na podstawie § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia, przyznawane w ramach realizacji projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, tj. środków z budżetu środków europejskich, były bez uzasadnienia wypłacane po odwołaniu ze stanowiska. Ponadto poprzedni Dyrektor Instytutu bez podstawy prawnej przyznał Zastępcy Dyrektora dodatek z tytułu dodatkowych zadań, który nie został wskazany w rozporządzeniu ws. świadczeń dodatkowych dla osób zatrudnionych na podstawie ustawy kominowej. W związku z tym zarówno dodatki wypłacone po odwołaniu ze stanowiska, jak również dodatki przyznane bez właściwej podstawy prawnej zostały wypłacone nienależnie, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W 2023 r. poprzedni Dyrektor Instytutu⁵⁵, Zastępcy Dyrektora⁵⁶ oraz poprzedni Główny Księgowy⁵⁷ otrzymali nagrody roczne w łącznej wysokości 181,1 tys. zł za 2022 r. na podstawie ustawy kominowej – wysokość nagród nie przekraczała trzykrotności ich przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym rok przyznania nagrody.

(akta kontroli str. 108-228, 1528-1529, 1605-1672, 1681-1695, 2477-2492)

Na podstawie objętej badaniem próby dokumentacji pracowniczej 28 pracowników, co stanowiło 6,5% ogółu pracowników Instytutu na dzień 30 września 2025 r., stwierdzono, że dokumentacja w większości przypadków była prowadzona rzetelnie. Jednak w trzech przypadkach zatrudniono pracowników na stanowiskach, które nie miały odpowiedników w ówczesnie obowiązującym regulaminie wynagradzania pracowników Instytutu⁵⁸, co uniemożliwiło zbadanie zgodności wysokości wynagrodzeń pracowników z tymi regulaminami i zostało szerzej omówione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W związku z rozwiązaniem stosunku pracy zawartego w ramach umowy o pracę lub na podstawie powołania, pracownikom, w tym poprzedniemu Dyrektorowi Instytutu i Zastępcom Dyrektora oraz poprzedniemu Głównemu Księgowemu, wypłacono ekwiwalent z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego.

---

⁵⁵ Pismo Ministra Edukacji i Nauki znak BDG-WKE.1112.7.2023.KG z dnia 19 września 2023 r.

⁵⁶ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 9 października 2023 r.

⁵⁷ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 9 października 2023 r.

⁵⁸ Regulamin wynagradzania pracowników Instytutu Badań Edukacyjnych wprowadzony Zarządzeniem nr 8/2015 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 12 czerwca 2015 roku w sprawie wprowadzenia regulaminu wynagradzania pracowników Instytutu Badań Edukacyjnych.

Ogółem w latach 2022–2025, do dnia 5 grudnia 2025 r. wypłacono pracownikom łącznie kwotę 854,6 tys. zł z tego tytułu. Instytut, jako pracodawca nie korzystał z przysługujących mu uprawnień wynikających z art. 167¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁵⁹ ani z możliwości negocjacji kwestii wykorzystania przez pracownika przysługujących mu dni urlopu wypoczynkowego w momencie wyrażania zgody na zawarcie porozumienia o rozwiązaniu stosunku pracy na mocy porozumienia stron, co było sprzeczne z art. 16 ust. 4 uib w zakresie gospodarowania mieniem Instytutu w sposób gospodarny oraz oszczędny i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 108-228, 1605-1672, 1681-1695, 2382-2413, 2477-2492)

Ponadto ani Instytut ani MEN⁶⁰ nie dysponują umową o zakazie konkurencji pana Pawła Gondka, a zgodnie z art. 28 ust. 3-5 uib osobę zatrudnioną na stanowisku Zastępcy Dyrektora obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej w okresie trwania stosunku pracy. W związku z tym, że umowa jest podpisywana przez nadzorującego ministra, NIK nie sformułowała nieprawidłowości w działalności Instytutu, jednak zwraca uwagę na potrzebę weryfikowania kompletności i poprawności otrzymywanych dokumentów Dyrektora Instytutu i Zastępców Dyrektora w celu ewentualnego zgłaszania występujących niezgodności ministrowi nadzorującemu.

(akta kontroli str. 1605-1672, 1948-2016)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Poprzedni Dyrektor Instytutu do 1 sierpnia 2022 r. nie ustalił regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, do czego zobowiązywał art. 24 ust. 1a uib.

Przepis art. 24 ust. 1a uib został wprowadzony do ustawy o instytutach badawczych nowelizacją z 2014 r.⁶¹, (art. 17 pkt 2). Wynikający z niego obowiązek został zrealizowany w Instytucie w dniu 1 sierpnia 2022 r., po upływie ponad 7 lat od nowelizacji z 2014 r., po wejściu w życie zarządzenia⁶² poprzedniego Dyrektora Instytutu zaopiniowanego przez Radę. GK – Kierownik ZFSP potwierdziła, że do 13 czerwca 2022 r. w Instytucie nie ustalono regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

Natomiast poprzedni Dyrektor Instytutu, zeznał, że *problem z niektórymi dokumentami funkcjonującymi w Instytucie był taki, że część dokumentów powinna być konsultowana ze związkiem zawodowym, który torpedował prace nad tymi*

⁵⁹ Dz. U. z 2025 r. poz. 277, ze zm. Dalej: kp.

⁶⁰ Pismo znak DKA-ZK.0914.10.2025.DB z dnia 27 października 2025 r.

⁶¹ Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198) weszła w życie od 1 października 2014 r.

⁶² Zarządzenie nr 32/2022 Dyrektora Instytutu z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

dokumentami. (...) Przykładowo zmiana regulaminu wynagradzania był to proces, który ciągnął się przez wiele miesięcy. Wydaje się, że to była przyczyna braku wskazanego regulaminu.

Zdaniem NIK brak regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w sposób oczywisty naruszał przepis art. 24 ust. 1a uib, a poprzedni Dyrektor Instytutu wskazał jedynie na przyczyny tego naruszenia.

(akta kontroli str. 3-107, 2155-2178, 2477-2492)

2. Poprzedni Dyrektor Instytutu nie ustalił planu działalności na 2022 i 2023 r., co było niezgodne z art. 24 ust. 1 pkt 1 uib w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 września 2023 r.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1 uib obowiązującym do dnia 6 września 2023 r. dyrektor samodzielnie, bez udziału rady naukowej instytutu był zobowiązany do ustalania planu działalności instytutu. Nowelizacja z 2023 r. wprowadziła obowiązek uzyskania przez dyrektora opinii rady naukowej instytutu i dotyczyła kolejnych planów działalności począwszy od 2024 r.

Instytut nie przekazał dokumentów potwierdzających ustalenie przez poprzedniego Dyrektora Instytutu planów działalności na lata 2022 i 2023.

Poprzedni Dyrektor Instytutu w związku z informacją o braku wskazanych dokumentów, stwierdził, że plan działalności i plan finansowy były przygotowane i były przedstawiane Radzie oraz zeznał, że pamięta prezentację działań i finansów na Radzie.

Sekretarz Rady oświadczył, że nie posiada dowodu na przedstawienie Radzie przez poprzedniego Dyrektora Instytutu planu na 2022 r. i nie został przedstawiony również plan na 2023 r.

NIK stwierdza, że brak planów działalności w ww. latach stanowiło naruszenie art. 24 ust. 1 pkt 1 uib, jednak nie formułuje w tym zakresie wniosków, ze względu na to, że od 2024 r. plany działalności były ustalane i opiniowane przez Radę.

(akta kontroli str. 3-107, 1508-1578, 1861-1865, 1886-1888, 2155-2178, 2493-2513, 2477-2492)

3. Dyrektor Instytutu w latach 2022-2024 nie podał Sprawozdań finansowych po ich zatwierdzeniu oraz informacji o zarządzaniu składnikami majątku trwałego Instytutu do informacji publicznej na stronie podmiotowej MEN w Biuletynie Informacji Publicznej, co było niezgodne z art. 37 ust. 3 uib.

Zgodnie z dyspozycją art. 37 ust. 3 uib dyrektor instytutu niezwłocznie po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego przez ministra nadzorującego był zobowiązany do podania do informacji publicznej jego treści oraz informacji o zarządzeniu składnikami mienia trwałego instytutu. Miejscem publikacji był Biuletyn Informacji Publicznej⁶³ ministra nadzorującego.

---

⁶³ Dalej: BIP.

W okresie objętym kontrolą sprawozdania finansowe były sporządzane za lata 2022-2024, jednak ani poprzedni Dyrektor Instytutu ani Dyrektor Instytutu nie przekazał wymaganych dokumentów i informacji do publikacji w BIP – ani do ówczesnego MEiN ani MEN Sprawozdania finansowe na dzień zakończenia kontroli nie były dostępne ani na stronie BIP IBE ani MEN, natomiast zakładka *Majątek* na stronie BIP IBE była stworzona w 2009 r. i zawiera wyłącznie informacje o powierzchni budynku oraz gruntu będącego w posiadaniu IBE PIB w ramach wieczystego użytkowania oraz budynku.

GK – Kierownik ZFSP potwierdziła, że *roczne sprawozdania finansowe oraz informacje o zarządzaniu składnikami mienia trwałego nie były podawane przez Dyrektora Instytutu na stronie podmiotowej ministra nadzorującego Instytut.*

Zarówno poprzedni, jak i obecny Dyrektor Instytutu nie podjęli działań w celu realizacji obowiązku ustawowego wynikającego z art. 37 ust. 3 uib. Obowiązek publikacji był realizowany przez dyrektorów innych instytutów badawczych na przykład nadzorowanych przez Ministra Zdrowia⁶⁴.

(akta kontroli str. 1696-1729)

4. Postępowania konkursowe⁶⁵ prowadzone w Instytucie na stanowiska pracowników naukowych nie były realizowane zgodnie z postanowieniami Statutu oraz wewnętrznym Regulaminem postępowania konkursowego, co było nierzetelne.

Na podstawie art. 43 ust. 6 uib zatrudnienie na stanowisku pracownika naukowego w instytucie badawczym poprzedza konkurs, a kryteria i tryb przeprowadzania i ogłaszania konkursu określa statut danego instytutu badawczego. Statut IBE, jak również Statut IBE PIB w § 9 określają podstawowe zasady postępowania konkursowego na stanowiska naukowe, natomiast jak wskazano powyżej w Instytucie wprowadzono ponadto Regulamin postępowania konkursowego.

Objęte szczegółowym badaniem pięć postępowań konkursowych na stanowiska pracowników naukowych nie było realizowanych zgodnie z postanowieniami Statutu oraz wewnętrznym Regulaminem postępowania konkursowego. Stwierdzone naruszenia dotyczyły nieprzestrzegania okresu publikacji ogłoszenia o konkursie, braku umieszczenia w ogłoszeniu wymogu przedstawienia przez kandydata m.in. planu naukowego, zrealizowanych grantów naukowych, niewzewania kandydata do uzupełnienia niezbędnych

---

⁶⁴ Adres internetowy: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/instytuty-badawcze-roczne-sprawozdania-finansowe> (dostęp 2 grudnia 2025 r.)

⁶⁵ Nr ref.: IBE PIB/ZBIE/24/PN-profesor instytutu/2102/2025/BIP (konkurs na stanowisko: Pracownik naukowy – profesor instytutu Zespół Badań Ilościowych i Eksperymentalnych), nr ref.: IBE/ZBiAE/693/PN-adiunkt-nauki społeczne/3010/BIP (konkurs na stanowisko: Pracownik naukowy – adiunkt w Zespole Badań i Analiz Edukacyjnych), nr ref.: IBE/ZEMiSzI/606/PN-adiunkt – nauki o komunikacji społecznej i mediach/0505/BIP (konkurs na stanowisko: Pracownik naukowy – adiunkt Zakład Edukacji Medialnej i Sztucznej Inteligencji), nr ref.: IBE/ZBiAE/618/PN-adiunkt-pedagogika/1206/BIP (konkurs na stanowisko: Pracownik naukowy – adiunkt w Zespole Badań i Analiz Edukacyjnych), nr ref.: IBE/ZEMiSzI/604/PN-profesor instytutu/0405/BIP (konkurs na stanowisko: Pracownik naukowy – profesor instytutu Zakład Edukacji Medialnej i Sztucznej Inteligencji).

dokumentów pomimo takiego obowiązku, zatrudnienia w innej komórce organizacyjnej niż w ogłoszeniu,.

Zgodnie z § 9 ust. 3 pkt 4 Statutu IBE publikacja ogłoszenia dotyczącego konkursu na stanowisko pracownika naukowego powinna trwać minimum 14 dni. W przypadku konkursu na stanowisko adiunkta⁶⁶ w zakresie nauki o komunikacji społecznej i mediach publikacja ogłoszenia w BIP nastąpiła w dniu 5 maja 2023 r. (a nie w dniu 4 maja 2023 r. jak wskazuje protokół z przeprowadzonej rekrutacji) i zakończyła się w dniu 17 maja 2023 r., tj. po 12 dniach od publikacji.

Pan Karol Abelski – Kierownik Zespołu Kompetencji i Kariery – wyjaśnił, że nie posiada informacji o przyczynie rozbieżności między datą publikacji ogłoszenia a datą publikacji ogłoszenia wskazaną w protokole komisji konkursowej.

Zgodnie z § 1 ust. 6 lit. e) Regulamin postępowania konkursowego zawierał wykaz dokumentów, które kandydat powinien złożyć i wskazywał m.in. na: opis doświadczenia zawodowego, w tym dorobku publikacyjnego, zrealizowanych grantów naukowych i doświadczenia w popularyzacji wyników badań, jak również zwięzłą informację o zainteresowaniach naukowych, dotychczasowych osiągnięciach i planach naukowych związanych z zatrudnieniem w Instytucie.

Ogłoszenia na stanowisko profesora Instytutu⁶⁷ oraz adiunkta⁶⁸ nie zawierały odpowiednio: w pierwszym przypadku wymogu przedstawiania planu naukowego, natomiast w drugim – zrealizowanych grantów naukowych, doświadczeń w popularyzacji wyników badań, zainteresowań naukowych i dotychczasowych osiągnięć kandydata w działalności naukowej oraz oświadczenia o reprezentowanej dyscyplinie naukowej.

Zgodnie z § 1 ust. 6 lit. e) Regulaminu postępowania konkursowego wymagano m.in. przedstawienia przez kandydatów oświadczenia o akceptacji warunków konkursu oraz informacji o zrealizowanych grantach naukowych. Jednocześnie postanowienia § 4 ust. 2 wskazanego regulaminu zobowiązywały komisję konkursową do wezwania kandydata, w terminie 5 dni od otrzymania przez kandydata pisma, do uzupełnienia oferty. W konkursie na stanowisko adiunkta⁶⁹ komisja konkursowa nie wezwała kandydata do uzupełnienia dokumentu.

Ponadto w konkursie na stanowisko adiunkta⁷⁰, w którym zgodnie z ogłoszeniem wybrany kandydat miał być zatrudniony w Zespole Badań i Analiz Edukacyjnych, faktycznie doszło do zatrudnienia na tym stanowisku, ale w Zespole ds. Systemu Kwalifikacji.

Jak wyjaśniła GK – Kierownik ZFSP, na podstawie posiadanych dokumentów nie można ustalić przyczyn takiego stanu i wskazała na odpowiedzialność byłych pracowników Instytutu, odpowiedzialnych za rekrutację.

---

⁶⁶ Ogłoszenie nr IBE/ZEMiSzl/606/PN-adiunkt – nauki o komunikacji społecznej i mediach/0505/BIP opublikowane dnia 5 maja 2023 r.

⁶⁷ Ogłoszenie nr IBE PIB/ZBiE/24/PN-profesor instytutu/2102/2025/BIP opublikowane dnia 21 lutego 2025 r.

⁶⁸ Ogłoszenie nr IBE/ZBiAE/693/PN-adiunkt-nauki społeczne/3010/BIP opublikowane dnia 29 października 2023 r.

⁶⁹ Ogłoszenie nr IBE/ZBiAE/618/PN-adiunkt-pedagogika/1206/BIP opublikowane dni 12 czerwca 2023 r.

⁷⁰ Ogłoszenie nr IBE/ZBiAE/693/PN-adiunkt-nauki społeczne/3010/BIP opublikowane dnia 29 października 2023 r.

Zdaniem NIK, stwierdzone niezgodności ze Statutem oraz Regulaminem postępowania konkursowego Instytutu wskazują na konieczność wprowadzenia większego nadzoru nad procesem rekrutacji.

(akta kontroli str. 108-228, 1213-1507, 1558-1578, 1579-1604, 2155-2178, 2414-2420, 2477-2492)

5. Dyrektor Instytutu był zobowiązany do zawarcia umowy o zakazie konkurencji, o której mowa w art. 47 ust. 5 uib z dniem zatrudnienia na stanowisku naukowym Profesora Instytutu w dniu 24 marca 2025 r., a umowa została zawarta dopiero 3 grudnia 2025 r., co było niezgodne z art. 101¹ § 1 i 2 w zw. z art. 101⁴ kp i było sprzeczne z interesem Instytutu. Ponadto na dzień zakończenia kontroli dwóch pracowników naukowych⁷¹ również nie podpisało umowy o zakazie konkurencji.

Na podstawie art. 101¹ i nast. kodeksu pracy pracodawca ma możliwość zawarcia z pracownikiem umowy o zakazie konkurencji, której celem jest uniemożliwienie prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy ani też świadczenie pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie na rzecz podmiotu prowadzącego taką działalność. W przypadku poniesienia szkody z powodu naruszenia przez pracownika zakazu konkurencji, pracodawca może dochodzić od pracownika wyrównania szkody. Uszczegółowieniem wskazanych przepisów w przypadku pracowników naukowych instytutów badawczych jest art. 47 ust. 5 uib, który stanowi, że pracownik naukowy instytutu badawczego w okresie trwania stosunku pracy ma zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec instytutu określony w odrębnej umowie.

W ramach konkursu na stanowisko Profesora Instytutu⁷², zgodnie z protokołem komisji konkursowej z dnia 11 marca 2025 r., został wybrany wieloletni pracownik naukowy Instytutu zatrudniony w ramach umowy o pracę. Dyrektor Instytutu zawarł z pracownikiem aneks do obowiązującej wcześniej umowy na stanowisku Adiunkta, w którym pracownik został zatrudniony na stanowisku Profesora Instytutu z dniem 24 marca 2025 r. Jednak równocześnie nie została zawarta umowa o zakazie konkurencji na podstawie art. 47 ust. 5 uib – należy również wskazać, że wskazany pracownik naukowy nie podpisał podczas swojego zatrudnienia żadnej umowy o zakazie konkurencji, mimo zatrudnienia od 2015 r. na stanowisku Asystenta. Umowa o zakazie konkurencji została podpisana w dniu 3 grudnia 2025 r., po ujawnieniu jej braku w trakcie kontroli. Ponadto w wyniku przeprowadzonej weryfikacji okazało się, że dwóch pracowników naukowych Instytutu również nie podpisało takiej umowy na dzień zakończenia kontroli, pomimo trwającego kilka lat zatrudnienia.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że działał w przekonaniu, że wszystkie kwestie kadrowe były prowadzone w sposób rzetelny i zgodny z obowiązującymi przepisami oraz przyjętymi w Instytucie procedurami. Ponadto GK – Kierownik ZFSP poinformowała o wysłaniu do ww. dwóch osób umów o zakazie

---

⁷¹ Pracownik zatrudniony od 30 czerwca 2015 r. na stanowisku Adiunkta oraz pracownik zatrudniony od 12 września 2022 r. również na stanowisku Adiunkta.

⁷² Nr ref. IBE PIB/ZBIE/24/PN-profesor instytutu/2102/2025/BIP.

konkurencji do podpisania. Jeden z pracowników⁷³ podpisał umowę w dniu 10 grudnia 2025 r., ostatnia czeka na podpis pracownika.

Zdaniem NIK, obowiązkiem Dyrektora Instytutu było zapewnienie podpisania umowy o zakazie konkurencji w dniu zatrudnienia pracownika na stanowisku naukowym, a w przypadku odmowy lub uchylania się od tego obowiązku przez pracownika podejmowanie działań wskazanych w uib oraz kodeksie pracy w celu ochrony interesów IBE PIB.

(akta kontroli str. 108-228, 923-968, 1213-1507, 1579-1604, 1750-1788, 2414-2420, 2466-2467, 2477-2492,)

6. Dyrektor Instytutu w latach 2022-2025 nie ustalił dodatkowych kwalifikacji dla pracowników badawczo-technicznych, co było niezgodne z art. 49 ust. 2 zd. 2 uib.

Pracownicy badawczo-techniczni mogą być zatrudniani w instytutach badawczych na stanowiskach głównego specjalisty, starszego specjalisty i specjalisty badawczo-technicznego. Ustawa o instytutach badawczych wskazuje na podstawowy wymóg w postaci wykształcenia wyższego (art. 49 ust. zd. 1). Natomiast ustawodawca zobowiązał Dyrektora Instytutu do ustalenia dodatkowych kwalifikacji wymaganych do zatrudnienia na wskazanych stanowiskach po zasięgnięciu opinii rady naukowej oraz zakładowych organizacji związkowych.

Dyrektor Instytutu nie ustalił dodatkowych kwalifikacji dla stanowisk badawczo-technicznych, a w próbie dokumentacji pracowniczej objętej szczegółowym badaniem stwierdzono jeden przypadek awansu na takie stanowisko w okresie objętym kontrolą.

GK – Kierownik ZFSP potwierdziła, że w Instytucie w okresie objętym kontrolą nie zostały przyjęte dodatkowe kwalifikacje dla pracowników badawczo-technicznych.

Brak ustalenia tej grupy pracowniczej dodatkowych kwalifikacji było niezgodne z art. 49 ust. 2 zd. 2 uib.

(akta kontroli str. 108-228, 1063-1067)

7. Instytut wypłacił po dniu odwołania ze stanowiska, poprzedniemu Dyrektorowi Instytutu i dwóm Zastępcom Dyrektora, dodatki w łącznej kwocie 21 tys. zł brutto, które zostały przyznane na podstawie § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia ws. świadczeń dodatkowych, przyznawane w ramach realizacji projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ufp, m.in. środków z budżetu Unii Europejskiej. Działanie to było niegospodarne.

Dyrektor instytutu badawczego, zastępca dyrektora oraz główny księgowy byli zatrudniani na podstawie ustawy kominowej. W związku z tym poza wynagrodzeniem miesięcznym mogli im zostać przyznane świadczenia

---

⁷³ Adiunkt zatrudniony od 12 września 2022 r.

dodatkowe zgodnie z art. 5 ust. 2 tej ustawy. Szczegółowe kwestie dotyczące tych świadczeń zostały uregulowane w rozporządzeniu ws. świadczeń dodatkowych.

Poprzedniemu Dyrektorowi Instytutu i Zastępcom Dyrektora przyznano dodatki do wynagrodzenia na podstawie § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia ws. świadczeń dodatkowych, przyznawane w ramach realizacji projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ufp. Zgodnie z art. 70 kp w zw. z art. 71 kp, odwołanie ze stanowiska osoby zatrudnionej na podstawie powołania oznacza natychmiastowe zaprzestanie wykonywania pracy i zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy do czasu upływu okresu wypowiedzenia, o ile odwołany nie zgodzi się na propozycję powierzenia innej pracy w tym okresie.

W przypadku trzech osób⁷⁴ stwierdzono, że wskazane dodatki były wypłacane po ich odwołaniu ze stanowisk. Wskazanym osobom nie powierzono za ich zgodą innej pracy w okresie po ich odwołaniu z zajmowanych stanowisk do czasu rozwiązania stosunków pracy na podstawie art. 71 kp.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że nie posiadał informacji, które umożliwiłyby mu podjęcie właściwych działań w zakresie wypłaty dodatków dla poprzedniego Dyrektora Instytutu i Zastępców Dyrektora – nie otrzymał od ówczesnego kierownika zespołu ds. kadrowych ani ówczesnego Głównego księgowego informacji, że dodatki zostały przyznane. Pozostawał w przekonaniu, że *wszystkie obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy są realizowane rzetelnie, terminowo i zgodnie z obowiązującymi procedurami. (...) Wypłaty były realizowane przez dział kadr oraz księgowość w sposób rutynowy i nie sygnalizowano mi konieczności podjęcia dodatkowych decyzji lub wprowadzenia korekt.*

Zdaniem NIK, w przypadku Instytutu wskazane osoby nie wykonywały żadnych obowiązków po dacie odwołania, w tym nie miały możliwości realizowania jakichkolwiek prac związanych z realizacją projektów finansowanych ze środków UE, dlatego z dniem odwołania utraciły prawo do otrzymywania dodatku z tego tytułu. W takiej sytuacji uznać należy, że z dniem odwołania z zajmowanych stanowisk utraciły one prawo do otrzymywania dodatku do wynagrodzeń, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia ws. świadczeń dodatkowych

(akta kontroli str. 108-228, 923-968, 1605-1672, 1681-1695, 2477-2492)

8. Poprzedni Dyrektor Instytutu przyznał bez podstawy prawnej Zastępcy Dyrektora dodatek pieniężny w kwocie 2 tys. zł miesięcznie w związku z pracami nad organizacją nowotworzonej komórki organizacyjnej Instytutu w okresie od 4 listopada 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Rozporządzenie ws. świadczeń dodatkowych, wymienia świadczenia, które mają charakter zamkniętego katalogu. Zarówno ustawa kominowa, jak i wskazane rozporządzenie mają zapobiegać przyznawaniu osobom zatrudnionym na

---

⁷⁴ (1) panu Robertowi Ptaszkowi w okresie styczeń – luty 2024 r., pomimo odwołania ze stanowiska Dyrektora Instytutu z dniem 5 stycznia 2024 r. w łącznej wysokości 6 tys. zł; (2) panu Ireneuszowi Baranowskiemu w okresie styczeń – marzec 2024 r., pomimo odwołania ze stanowiska Zastępcy Dyrektora Instytutu z dniem 9 stycznia 2024 r. w łącznej wysokości 9 tys. zł; (3) panu Jakubowi Koprowi w okresie styczeń – luty 2024 r., pomimo odwołania ze stanowiska Zastępcy Dyrektora z dniem 9 stycznia 2024 r. w łącznej wysokości 6 tys. zł.

określonych stanowiskach, w tym w instytutach badawczych, innych wynagrodzeń i świadczeń niż wymienione w tych aktach prawnych.

Poprzedni Dyrektor Instytutu przyznał jednemu z Zastępców Dyrektora dodatek do wynagrodzenia miesięcznego w wysokości 2 tys. zł miesięcznie, którego we wskazanym katalogu nie ma. W dokumencie przyznającym dodatek nie wskazano żadnej podstawy prawnej. Dodatek miał charakter okresowy w związku z poleceniem poprzedniego Dyrektora Instytutu i dotyczył skoordynowania działań na rzecz powstania w Instytucie Zakładu Edukacji Medialnej.

Jak wyjaśniła GK – Kierownik ZFSP, w piśmie dotyczącym przyznania dodatku dla Zastępcy Dyrektora nie wskazano podstawy prawnej tej decyzji – z analizy dokumentów wynika, że dodatek miesięczny został przyznany na podstawie polecenia wydanego przez Dyrektora Instytutu, o skoordynowanie przez wskazanego Zastępcę Dyrektora działań mających na celu przygotowanie w Instytucie Zakładu Edukacji Medialnej.

NIK stoi na stanowisku, że przyznanie przedmiotowego dodatku Zastępcy Dyrektora, zatrudnionemu na podstawie przepisów ustawy kominowej i ustawy o instytutach badawczych było w świetle przepisów rozporządzenia ws. świadczeń dodatkowych nieuprawnione.

(akta kontroli str. 108-228, 1528-1529, 1605-1672, 1681-1695, 2477-2492)

9. Poprzedni Dyrektor Instytutu zawarł umowę o pracę z trzema pracownikami Instytutu, zatrudniając ich na stanowiskach, które nie zostały wprowadzone do Regulaminu wynagradzania pracowników Instytutu obowiązującego w latach 2022-2023⁷⁵.

Zgodnie z art. 29 § 1 pkt 1 kp w umowie o pracę pracodawca był zobowiązany wskazać m.in. warunki pracy i płacy, w szczególności rodzaj pracy i wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem składników wynagrodzenia. Natomiast pracodawca zatrudniający co najmniej 50 pracowników, zgodnie z art. 77² § 1 kp, ma obowiązek wprowadzenia regulaminu wynagradzania, w którym ustala warunki wynagradzania za pracę. W związku z tym w Instytucie został wprowadzony Regulamin wynagradzania pracowników Instytutu.

W próbie dokumentacji pracowniczej objętej szczegółowym badaniem stwierdzono, że umowy o pracę trzech pracowników zatrudnionych

---

⁷⁵ Zarządzenie nr 8/2015 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 12 czerwca 2015 roku w sprawie wprowadzenia regulaminu wynagradzania pracowników Instytutu Badań Edukacyjnych, Zarządzenie nr 13/2023 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 31.01.2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Wynagradzania Pracowników Instytutu Badań Edukacyjnych, Zarządzenie nr 43/2023 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 8 września 2023 r. w sprawie zmian do Regulaminu wynagradzania Pracowników Instytutu Badań Edukacyjnych wprowadzonego Zarządzeniem Dyrektora nr 13/2023 z dnia 31.01.2023 r. Dalej: Regulamin wynagradzania pracowników Instytutu.

na stanowiskach: Zastępcy kierownika zespołu⁷⁶, Edukatora – technika⁷⁷ oraz Edukatora – eksperta⁷⁸ nie miały swoich odpowiedników w obowiązującym w dniu ich zawarcia Regulaminie wynagradzania Instytutu. Wskazane stanowiska zostały wprowadzone Zarządzeniem nr 13/2023 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Wynagradzania Pracowników Instytutu Badań Edukacyjnych.

GK – Kierownik ZFSP wskazała, że w posiadanej przez Instytut dokumentacji kadrowej nie ma informacji na jakiej zasadzie ustalono wynagrodzenia wskazanym pracownikom.

Zdaniem NIK, poprzedni Dyrektor Instytutu, jako osoba działająca w imieniu Instytutu-pracodawcy był zobowiązany do zawierania umów o pracę w zgodzie z warunkami określonymi w wewnętrznych przepisach, w tym z Regulaminem wynagradzania pracowników Instytutu.

(akta kontroli str. 108-228, 1605-1672, 1681-1695, 1696-1729, 2382-2413, 2477-2492)

10. Instytut jako pracodawca nie zachował zasad określonych w art. 16 ust. 4 uib dotyczących gospodarności i oszczędności poprzez wydatkowanie bez uzasadnienia kwoty 79,4 tys. zł na wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy łącznie czterem pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę.

Zgodnie z art. 167¹ kp pracodawca, w przypadku rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem dokonany przez którąkolwiek ze stron, ma prawo zobowiązać pracownika do wykorzystania w okresie wypowiedzenia przysługujący mu urlop. W przypadku zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia na podstawie art. 36² kp, zwolnienie może nastąpić dopiero po wykorzystaniu przysługującego pracownikowi urlopu.

W przypadku rozwiązania stosunku pracy na podstawie porozumienia stron na podstawie art. 30 § 1 ust. 1 kp, strony mają swobodę co do określenia warunków rozwiązania stosunku pracy, wobec tego nie ma przeszkód, aby pracodawca uzgodnił z pracownikiem wykorzystanie przysługującego urlopu wypoczynkowego przed datą rozwiązania stosunku pracy.

W Instytucie w próbie objętej szczegółowym badaniem stwierdzono cztery przypadki wypłaty ekwiwalentu w łącznej kwocie 79,4 tys. zł. W dwóch przypadkach wypłata ekwiwalentu nastąpiła pomimo trzymiesięcznego okresu

---

⁷⁶ Pracownik zatrudniony od 1 kwietnia 2022 r. (ID pracownika: (...)) na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902, ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji z uwagi na ochronę prywatności osoby fizycznej).

⁷⁷ Pracownik zatrudniony od 8 grudnia 2022 r. (ID pracownika: (...)) na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji z uwagi na ochronę prywatności osoby fizycznej).

⁷⁸ Pracownik zatrudniony od 23 stycznia 2023 r. (ID pracownika: (...)) na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji z uwagi na ochronę prywatności osoby fizycznej).

wypowiedzenia⁷⁹. Z jednym pracownikiem pracodawca rozwiązał stosunek pracy na mocy porozumienia stron⁸⁰.

Ponadto poprzedni Główny Księgowy, zatrudniony również na podstawie umowy o pracę, nie został zobowiązany do wykorzystania przysługującego mu urlopu wypoczynkowego i został zwolniony z obowiązku świadczenia pracy, co skutkowało wypłatą ekwiwalentu pieniężnego w wysokości 9 990,64 zł.

GK – Kierownik ZFSP wyjaśniła, m.in. że pracownik o id (...) ⁸¹ konsekwentnie odmawiał współpracy z kierownictwem Instytutu i pomimo poleceń służbowych nie podejmował wyznaczonych działań. W związku z powyższym, a także po złożeniu przez pracownika wniosku o przejście na emeryturę, została podjęta decyzja o zwolnieniu go ze świadczenia pracy do końca okresu zatrudnienia.

Zdaniem NIK, Instytut jako pracodawca bezpodstawnie odstąpił od prawa do zobowiązania pracownika do wykorzystania urlopu wypoczynkowego w okresie wypowiedzenia, jak również nie skorzystał z możliwości uzgodnienia z pracownikiem wykorzystania przysługującego mu urlopu wypoczynkowego w ramach rozwiązania stosunku pracy na mocy porozumienia stron. Skorzystanie z uprawnień wynikających z przepisów byłoby gospodarne i oszczędne - mogło wyłączyć lub znacząco obniżyć obowiązek wypłaty ekwiwalentu z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego przysługującego pracownikowi i tym samym takie zachowanie pracodawcy wspierałoby zasady gospodarowania mieniem w instytucie badawczym określone w art. 16 ust. 4 uib.

(akta kontroli str. 108-228, 923-968, 1605-1672, 1681-1695, 1730-1749, 2382-2413, 2477-2492)

11. Dyrektor Instytutu nie zobowiązał na początku 2024 r. odwołanego ze stanowiska poprzedniego Dyrektora Instytutu oraz trzech odwołanych Zastępców Dyrektora do wykorzystania przysługującego im urlopu wypoczynkowego, lecz wypłacił im ekwiwalent pieniężny z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego po dniu odwołania w łącznej wysokości 120,9 tys. zł, co stało w sprzeczności z przepisem z art. 167¹ kp, jak

---

⁷⁹ Pracownik o identyfikatorze (...) (na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji z uwagi na ochronę prywatności osoby fizycznej) miał prawo do 56 dni urlopu wypoczynkowego, a wymiar dni roboczych w obowiązującym go okresie wypowiedzenia, w którym dodatkowo zwolniono go z obowiązku świadczenia pracy, wynosił 73 dni. W drugim przypadku pracownik o id (...) (na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji z uwagi na ochronę prywatności osoby fizycznej) w trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia wynoszącym 62 dni robocze mógł zostać zobowiązany do wykorzystania 19 dni przysługującego mu urlopu wypoczynkowego.

⁸⁰ Pracownikowi o id (...) (na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji z uwagi na ochronę prywatności osoby fizycznej) wypłacono ekwiwalent za 58 dni, natomiast liczba dni roboczych od dnia podpisania dokumentu do dnia rozwiązania stosunku pracy wynosiła 63 dni.

⁸¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji z uwagi na ochronę prywatności osoby fizycznej.

również naruszało przepis art. 16 ust. 4 uib w zakresie gospodarowania mieniem Instytutu w sposób gospodarny i oszczędny.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 i art. 27 ust. 1 uib minister nadzorujący dany instytut powołuje i odwołuje dyrektora instytutu, natomiast zastępców dyrektora, po zasięgnięciu jego opinii. W przypadku obydwu stanowisk jest to zatrudnienie na podstawie powołania określonym w art. 68 i nast. kodeksu pracy. W związku z tym w przypadku stanowisk dyrektora instytutu lub zastępcy dyrektora, na podstawie art. 70 § 2 kp, po odwołaniu ze stanowiska pracownik znajduje się w okresie wypowiedzenia, w którym co do zasady jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy. Z drugiej strony nic nie stoi na przeszkodzie, aby pracodawca skorzystał z uprawnień wynikających z art. 167¹ kp w okresie wypowiedzenia pracownika, który już nie zajmuje żadnego stanowiska po odwołaniu i zobowiązał odwołanego do wykorzystania przysługującego mu urlopu wypoczynkowego. Możliwość skierowania pracownika odwołanego na urlop wypoczynkowy po odwołaniu potwierdza również orzecznictwo Sądu Najwyższego m.in. w wyroku⁸² z dnia 26 kwietnia 2011 r.

W przypadku Instytutu zarówno poprzedni Dyrektor Instytutu, jak również trzej Zastępcy Dyrektora nie zostali zobowiązani w okresie wypowiedzenia do wykorzystania przysługującego im urlopu bieżącego i zaległego. W przypadku Dyrektora Instytutu i Zastępców Dyrektora jednomiesięczny okres wypowiedzenia rozpoczął swój bieg odpowiednio w dniu 5 stycznia 2024 r. i 9 stycznia 2024 r. i upłynął w dniu 29 lutego 2024 r. Natomiast wskazanym pracownikom przysługiwał urlop wypoczynkowy w łącznym wymiarze 125 dni. Łącznie Instytut wypłacił z tego tytułu ekwiwalent w wysokości 120,9 tys. zł.

Jak wyjaśnił Dyrektor Instytutu nie posiadał informacji o zaległym urlopie poprzedniego Dyrektora i Zastępców - nie został poinformowany przez kierownika zajmującego się sprawami kadrowymi o zaległym urlopie i był przekonany, że wszystkie obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy są realizowane rzetelnie, terminowo i zgodnie z obowiązującymi procedurami. Wskazał również, że *brak mojej reakcji na wypłatę ekwiwalentu za urlop nie był wynikiem zaniedbania ani świadomego działania, lecz konsekwencją braku przekazania kluczowych informacji przez osoby odpowiedzialne za obsługę kadrową - płacową. Decyzje podejmowałem w oparciu o informacje, które jak się okazało były niepełne lub nieaktualne, co uniemożliwiło mi właściwą ocenę sytuacji.*

Zdaniem NIK, podobnie jak w przypadku pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, obowiązkiem Instytutu, jako pracodawcy było zobowiązanie byłego Dyrektora Instytutu i Zastępców Dyrektora do wykorzystania przysługujących im dni urlopu bieżącego i zaległego, co byłoby gospodarne i oszczędne, tym samym zgodne z art. 16 ust. 4 uib.

(akta kontroli str. 108-228, 923-968, 1605-1672, 1681-1695, 1730-1749, 2382-2413, 2477-2492)

---

⁸² Sygn. akt II PK 302/10.

OCENA CZĄSTKOWA

Instytut w obszarze organizacji i planowania działalności w latach 2022-2025 działał w oparciu o kluczowe dokumenty, takie jak regulamin organizacyjny czy kierunkowy plan tematycznych badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych, jak również prawidłowo w większości przypadków objętych kontrolą zatrudniał pracowników, w tym kierownictwo Instytutu. Jednak zidentyfikowano nieprawidłowości polegające m.in. na nieopracowaniu niektórych dokumentów wymaganych przepisami ustawy o instytutach badawczych czy nierzetelnym prowadzeniu konkursów na stanowiska pracowników naukowych. Instytut wypłacał po dniu odwołania ze stanowiska, poprzedniemu Dyrektorowi Instytutu i dwóm Zastępcom Dyrektora, dodatki, które zostały przyznane na podstawie rozporządzenia ws. świadczeń dodatkowych. Instytut jako pracodawca nie zachował również zasad określonych w art. 16 ust. 4 uib dotyczących gospodarności i oszczędności poprzez wydatkowanie bez uzasadnienia kwoty 200,3 tys. zł na wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy łącznie czterem pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę oraz czterem osobom odwołanym ze stanowiska dyrektora Instytutu i zastępcy Dyrektora.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę na bardzo wysoką fluktuację zatrudnienia w Instytucie - utrata finansowania w jednym z projektów doprowadziła do konieczności przeprowadzenia zwolnień grupowych pracowników. Instytut otrzymał kolejne zadania i zatrudnienie etatowe ponownie wzrosło. Wzrost zatrudnienia pociąga za sobą skutki finansowe na każdym etapie zatrudnienia pracownika. Wysoka fluktuacja może utrudniać prowadzenie polityki kadrowej oraz sprawowanie właściwej kontroli nad organizacją i finansowaniem dotychczasowych i nowych projektów.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Realizacja zadań, w tym efekty ich realizacji

1. Strategia IBE PIB na lata 2023-2027 zatwierdzona przez Radę 24 listopada 2022 r. wskazywała m.in. misję IBE PIB, którą było tworzenie i wdrażanie rozwiązań dla rozwoju społeczeństwa poprzez edukację. Ponadto wymieniała cztery programy strategiczne i w ich ramach najważniejsze działania i kierunki.

1. *Rozwój wybranych obszarów badawczo-wdrożeniowych w edukacji w dziedzinie nauk społecznych*, obejmował następujące działania i kierunki: rozwój analityki danych edukacyjnych, międzynarodowe porównawcze badania umiejętności, cyfryzację (w) edukacji, podstawy wychowania oraz edukację włączającą i psychologię edukacji.
2. *Wsparcie cyfrowej transformacji w edukacji*, obejmował następujące działania: zapobieganie skutkom epidemii Sars-CoV-2 i wsparcie rozwoju edukacji przy wykorzystaniu możliwości innowacji i cyfryzacji, realizacja strategii działań Mobilnych Laboratoriów Przyszłości, realizacja strategii działań portalu edukacja.gov.pl, w ramach którego zidentyfikowano system dziedziny edukacja.gov.pl, składający się z Centralnej platformy edukacyjnej edukacja.gov.pl oraz centralnej platformy e-usługowej i połączonego z nią internetowego konta edukacyjnego użytkownika.
3. *Wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym wykorzystanie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji* obejmował m.in. następujące działania: wspieranie uczenia się przez całe życie, zwiększenie efektywności funkcjonowania

Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, wzmacnianie współpracy regionalnej i ponadregionalnej w zakresie promocji uczenia się przez całe życie i rozwoju ZSK oraz rekomendowanie stosowania w praktyce edukacyjnej wiedzy płynącej z doświadczenia wdrażania oraz monitorowania ZSK.

4. *Badania i działania na rzecz edukacji obywatelskiej* określał m.in. następujące działania: prowadzenie badań naukowych i działań informacyjnych z tego obszaru, jak również wsparcie eksperckie polityki edukacyjnej i tworzenie narzędzi dla praktyki edukacyjnej.

Wskazane powyżej cztery programy nie zawierały mierników lub wskaźników ich realizacji, jak również nie wskazywały zasobów do ich realizacji i nie identyfikowały ewentualnych ryzyk strategicznych i operacyjnych. Programy miały być układem odniesienia dla bieżącej działalności Instytutu i miały stanowić podstawę oceny realizowanych i proponowanych do realizacji działań, projektów i usług oraz inspirować do wyznaczania celów krótkookresowych, poszukiwania inicjatyw projektowych i budowania rozwiązań organizacyjnych.

Poprzednia *Strategia Instytutu na lata 2018-2022* koncentrowała się na stworzeniu efektywnej platformy kadrowo-organizacyjnej Instytutu, w tym sieci ekspertów i instytucji zewnętrznych. Ponadto we wskazanym okresie planowano zapewnienie Instytutowi długoterminowego bezpieczeństwa finansowego, przyspieszenie rozwoju poprzez rozszerzenie zakresu podejmowanych działań i oferty dla interesariuszy zewnętrznych, jak również promowanie marki instytutu jako wiodącego centrum debaty publicznej i badań w edukacji i obszarach powiązanych z edukacją.

(akta kontroli str. 3-107, 229-241,)

Instytut w latach 2022-2025 realizował szereg zadań, które wpisują się w nakreślone cele i programy strategiczne i były realizowane m.in. w następujących obszarach: *System kwalifikacji i rynek pracy, Dostępność edukacji, Badania umiejętności, Cyfryzacja i nowe technologie, Nauczyciele i dydaktyka*. Jednym z najważniejszych zadań o największej wartości realizowanych w okresie objętym kontrolą przez Instytut były projekty związane z ZSK, m.in.: projekt pn. *Wspieranie dalszego rozwoju Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji w Polsce*, który obejmuje lata 2023–2029, a budżet wynosi 74 000 tys. zł czy projekt pn. *Mikropoświadczenia – pilotaż nowego rozwiązania wspierającego uczenie się przez całe życie*, który jest realizowany w latach 2023–2026, a budżet wynosi 25 908,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

W ramach zwiększania dostępności edukacji, Instytut w latach 2023-2026 realizuje m.in. projekt pn. *Poprawa skuteczności procesów kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży (w tym z niepełnosprawnościami) w celu przygotowania do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy we współpracy z podmiotami zewnętrznym*, którego budżet wynosi 25 380 tys. zł. Na podstawie umowy z UNICEF realizowany jest również w latach 2023-2025 projekt pn. *Szkoła dostępna dla wszystkich - szkolenia nauczycieli specjalistów w zakresie udzielania adekwatnego do potrzeb wsparcia uczniom, rodzicom i nauczycielom*

z uwzględnieniem zróżnicowania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży, którego budżet wynosi 12 775,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

Ważnym obszarem działalności Instytutu w okresie objętym kontrolą były zadania związane z badaniem umiejętności, w tym międzynarodowymi badaniami edukacyjnymi. Instytut zrealizował w tym zakresie m.in. projekt pn. *VIII cykl Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów*, zrealizowany w latach 2018-2024, w którym budżet wynosił 4 682,7 tys. zł, jak również projekt pn. *Przeprowadzenie w Polsce międzynarodowego badania TIMSS⁸³ 2023 - Badania Wyników Nauczania Matematyki i Przedmiotów Przyrodniczych*, zrealizowany w latach 2021-2024, o wartości 3 927,1 tys. zł. Z kolei w obszarze Nauczyciele i dydaktyka realizowano m.in. w 2024 r. projekt pn. *Zadania z zakresu działalności innowacyjnej w systemie oświaty, wpisujące się w nurt opierania polityki publicznej na badaniach naukowych* o budżecie 5 304 tys. zł oraz projekt w ramach programu MEiN Nauka dla Społeczeństwa pn. *Współczesne problemy wychowania* o budżecie 1 954,7 tys. zł realizowany w latach 2022-2024.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

Ostatnim obszarem była Cyfryzacja i nowe technologie, w ramach którego Instytut realizował przede wszystkim dwa projekty: *Portal edukacja.gov.pl* w latach 2022-2023, w którym wyodrębnione wydatki wyniosły 18 775,5 tys. zł oraz projekt pn. *Mobilne Laboratoria Przyszłości* również realizowany w latach 2022-2023, w ramach którego z wyodrębnionych środków wydatkowano 8 255,6 tys. zł⁸⁴. Ponadto na realizację zadań związanych z cyfryzacją edukacji Instytut otrzymał w latach 2022-2023 dodatkowe środki w formie subwencji w kwocie 11 000 tys. zł. W 2024 r. Instytut otrzymał również subwencję w wysokości 10 000 tys. zł w związku z trudną sytuacją finansową Instytutu związaną z utratą finansowania kolejnego etapu projektu *Portal edukacja.gov.pl* i koniecznością m.in. przeprowadzenia zwolnień grupowych.

Zgodnie z przyjętą Strategią Instytutu na lata 2023-2027 w ramach 2. Programu strategicznego, czyli *Wsparcie cyfrowej transformacji w edukacji* kluczowym projektem był projekt pn. *Portal edukacja.gov.pl*. Jego celem było uruchomienie portalu dziedzinowego edukacja.gov.pl wraz z katalogiem usług edukacyjnych, który umożliwi połączenie danych źródłowych szkolnictwa podstawowego, średniego i wyższego umieszczonych w następujących rozwiązaniach informatycznych: ZPE, System Informacji Oświatowej (SIO), Krajowy System Danych Oświatowych (KSDO), ZRK, Zintegrowana Sieć Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym (POL-on). Efektem projektu miała być Centralna platforma edukacyjna pod adresem edukacja.gov.pl, czyli portal o charakterze informacyjnym, który miał być bramą dostępową do usług online polskiego systemu edukacji. Drugim elementem projektu miała być Centralna platforma e-usługowa i połączone z nią internetowe konto edukacyjne użytkownika,

---

⁸³ TIMSS – ang. Trends in International Mathematics and Science Study.

⁸⁴ Realizacja programu „Laboratoria przyszłości”, z którego projekt Mobilne Laboratoria Przyszłości był również finansowany, był przedmiotem kontroli NIK nr P/23/083/LSZ, w której Instytut nie był jednostką kontrolowaną, natomiast udzielał informacji i wyjaśnień w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK.

w którym prezentowane miały być dane pochodzące z ww. systemów informatycznych, dotyczące wykształcenia, dorobku naukowego, ścieżce kształcenia czy posiadanych kompetencjach i kwalifikacjach. W latach 2022-2023 Instytut zaangażował co najmniej 18 775,5 tys. zł w budowę Portalu *edukacja.gov.pl* i Mojego Indywidualnego Konta Edukacyjnego (MIKE), m.in. zwiększając zatrudnienie i korzystając z zewnętrznych usługodawców dostarczających wyspecjalizowane usługi IT za pośrednictwem własnych pracowników (bodyleasing), wynajmując dodatkowe powierzchnie biurowe, inwestując w zaawansowane technologie informatyczne sprzętowe i oprogramowanie (licencje) na przykład systemu XDR⁸⁵ o wartości ponad 4 mln zł.

W przypadku projektu Portal *edukacja.gov.pl* źródłem jego finansowania były nie tylko środki z subwencji przyznawanych przez ówczesnego Ministra EiN oraz dotacji celowych, ale również środki przyznane Instytutowi na jego wniosek na podstawie § 3 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia ws. Programu LP. Projekt Portal *edukacja.gov.pl* nie został zakończony, a produkty projektu nie zostały właściwie wykorzystane i zabezpieczone, co było nierzetelne i niegospodarne. Wpływ na realizację zadań i przyczynę ww. nieprawidłowości stanowiło rozwiązanie za porozumieniem stron przez ówczesnego Ministra Nauki i poprzedniego Dyrektora Instytutu umowy nr MEiN/2023/CTC/3669, na podstawie której miało być realizowane kolejne zadanie przewidziane w Strategii pn. *Badanie i prototypowanie innowacyjnych interfejsów użytkowników urzędzeń elektronicznych służących realizacji e-usług* w latach 2024-2026, jako kontynuacja projektu Portal *edukacja.gov.pl*, co również zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 558-683, 1173-1180, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

Instytut w latach 2022–2025 realizował również projekty międzynarodowe, m.in. jako uczestnik międzynarodowego konsorcjum występującego z wnioskiem o przyznanie dofinansowania, jak na przykład w projekcie pn. *Walidacja umiejętności transwersalnych w Europie – TRANSVAL-EU* realizowanego w latach 2021–2023 o budżecie 118,4 tys. euro. Wspierał również rozwój i wzmacnianie systemu edukacji w Azerbejdżanie⁸⁶, jak również realizował pomoc techniczną w zakresie wdrażania systemu i ram kwalifikacji w Turcji⁸⁷.

W związku z nadaniem statusu państwowego instytutu badawczego od 2025 r. Instytut otrzymał środki w ramach dotacji celowej na kwotę 27 950 tys. zł na zadanie pn. *Wsparcie rozwoju edukacji*.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

---

⁸⁵ XDR – ang. *Extended Detection and Response* (rozszerzone wykrywanie i reagowanie) – podnoszenia bezpieczeństwa informatycznego za pośrednictwem ujednoczonej platformy do obsługi zdarzeń związanych z zabezpieczeniami, która może wykorzystywać sztuczną inteligencję i automatyzację.

⁸⁶ Projekt pn. *Wsparcie Ministerstwa Edukacji w dalszym rozwoju kwalifikacji na poziomie 5 NQF i wzmacnianiu systemu edukacji w Azerbejdżanie* realizowany w latach 2023-2025 o budżecie 61 tys. euro.

⁸⁷ Projekt pn. *Pomoc techniczna w zakresie wdrażania Tureckiego Systemu Kwalifikacji i Tureckiej Ramy Kwalifikacji (TUYEP)* realizowany w latach 2019-2024 o budżecie 36,7 tys. euro.

Do próby objętej szczegółowym badaniem włączono łącznie 18 zadań⁸⁸ sfinansowanych z różnych źródeł, w tym ze środków UE m.in. z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) i Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) oraz innych źródeł zagranicznych. Kilka zadań objętych kontrolą mogły realizować projekt, jak na przykład *Portal edukacja.gov.pl* lub stanowić samodzielny projekt lub stanowić kolejną jego edycję, jak w przypadku badań międzynarodowych. Łączny budżet wszystkich zadań wynosił 277 331,5 tys. zł. Realizacja 13 zadań, których budżet wynosił łącznie 111 393,4 tys. zł, w okresie objętym kontrolą zakończyła się i środki zostały rozliczone na łączną kwotę 106 373,2 tys. zł – wykonanie wyniosło 95,5%. W przypadku czterech zadań zakończenie ich realizacji nastąpi w kolejnych latach, natomiast zadanie Wsparcie Rozwoju Edukacji realizowane z dotacji dla państwowego instytutu badawczego zostanie rozliczone na koniec 2025 r. – na dzień 5 grudnia 2025 r. z przyznanych 27 950 tys. zł wykorzystanych zostało 21 538,9 tys. zł, tj. 77,1%.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

2. W przypadku 13 zadań⁸⁹ objętych szczegółowym badaniem, których realizacja zakończyła się w okresie objętym kontrolą możliwa była ocena ich efektów.

---

⁸⁸ (1) Realizacja przez Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie projektu portalu dziedzinowego edukacja.gov.pl, którego celem jest uruchomienie innowacyjnego portalu usługowo-informacyjnego na podstawie zarządzenia z dnia 3 września 2021 r. (Dz. Urz. MEiN. z 2021 r. poz. 105) w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Ministra Edukacji i Nauki do spraw transformacji cyfrowej. (2) Opracowanie i upowszechnienie narzędzi diagnostycznych do oceny zdolności poznawczych dzieci i młodzieży. (3) VIII cykl Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów (4) Wzory do naśladowania i rotacyjne odgrywanie ról jako narzędzia wzmacniania kultury rzetelności naukowej (5) Monitorowanie Losów Absolwentów Szkół Zawodowych - etap II (6) Wsparcie rozwoju ZSK w szczególności na poziomie regionalnym poprzez wdrażanie rozwiązań i inicjatyw skierowanych do użytkowników końcowych systemu - ZSK 4 (7) Usługi badawczo-rozwojowe polegające na opracowaniu i analizie wyników badania terenowego realizowanego w ramach drugiego cyklu Międzynarodowego Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC) w Polsce, jak również zapewnianiu rzetelności naukowej i metodologicznej ww. badania. (8) Realizacja w Polsce badania ICCS 2022 (9) Walidacja umiejętności transwersalnych w Europie - TRANSVAL-EU (10) Współczesne problemy wychowania (11) Mikropoświadczenia – pilotaż nowego rozwiązania wspierającego uczenie się przez całe życie. (12) Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży (13) Realizacja przez Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie projektu portalu dziedzinowego edukacja.gov.pl, którego celem jest uruchomienie innowacyjnego portalu usługowo-informacyjnego na podstawie zarządzenia z dnia 3 września 2021 r. (Dz. Urz. MEiN z 2021 r. poz 105) w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Ministra Edukacji i Nauki do spraw transformacji cyfrowej. (14) Wsparcie finansowe: 1. edukacja.gov.pl 2. Mobilne Laboratoria Przyszłości 3. Wzmocnienie potencjału IBE (15) Zadania z zakresu działalności innowacyjnej w systemie oświaty, wpisujące się w nurt opierania polityki publicznej na badaniach naukowych (16) E-dostęp do danych - budowa narzędzia do analizy dostępnych danych w celu wspierania mechanizmów podejmowania decyzji w oparciu o wiedzę (17) Rozwój kształcenia zawodowego na 5. poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji (18) Wsparcie rozwoju edukacji – dotacja celowa z budżetu państwa w związku ze statusem państwowego instytutu badawczego.

⁸⁹ (1) Realizacja przez Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie projektu portalu dziedzinowego edukacja.gov.pl; (2) Opracowanie i upowszechnienie narzędzi diagnostycznych do oceny zdolności poznawczych dzieci i młodzieży. (3) VIII cykl Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów (4) Wzory do naśladowania i rotacyjne odgrywanie ról jako narzędzia wzmacniania kultury rzetelności naukowej (5) Monitorowanie Losów Absolwentów Szkół Zawodowych - etap II (6) Wsparcie rozwoju ZSK w szczególności na poziomie regionalnym poprzez wdrażanie rozwiązań i inicjatyw skierowanych do użytkowników końcowych systemu - ZSK 4 (7) Usługi badawczo-rozwojowe polegające na opracowaniu i analizie wyników badania terenowego realizowanego w ramach drugiego cyklu Międzynarodowego Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC) w Polsce, jak również zapewnianiu rzetelności naukowej i metodologicznej ww. badania. (8) Realizacja w Polsce badania ICCS 2022 (9) Walidacja umiejętności transwersalnych w Europie - TRANSVAL-EU (10) Współczesne problemy wychowania (11)

W badanym zakresie, na podstawie przedłożonych do kontroli dokumentów, w przypadku 10 zadań nie stwierdzono nieprawidłowości – zadania wskazane we wnioskach lub umowach były realizowane w większości przypadków zgodnie z harmonogramem lub ewentualnie zmieniane w trybach określonych w umowie, co jednak nie stanowiło ryzyka nieuzyskania zaplanowanego rezultatu. W jednym przypadku, zadania realizowane w ramach programu *Nauka dla Społeczeństwa* pn. *Współczesne problemy wychowania* Instytut nie zrealizował części zadań, co zostało negatywnie ocenione w raporcie końcowym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Skutkiem tego było uznanie umowy za nienależycie wykonaną⁹⁰, jednak umowa została uznana za rozliczoną⁹¹. W zadaniach zostały osiągnięte założone i przyjęte przez rozliczającego umowę raporty lub sprawozdania ze zrealizowanych czynności i rozliczonych kosztów, w szczególności kwalifikowalnych, jak w przypadku Programów POWER i FERS finansowanych z budżetu środków europejskich (wnioski o płatność).

Natomiast w przypadku trzech zakończonych zadań, które składały się m.in. na realizację projektu *Portal edukacja.gov.pl* stwierdzono, że w zakresie tego projektu nie zostały osiągnięte zakładane efekty, finansowanie kolejnych etapów projektu *Portal edukacja.gov.pl* zostało wstrzymane, a dotychczasowe produkty, w tym dostarczony sprzęt informatyczny nie został wykorzystany i zabezpieczony, co doprowadziło do niegospodarności na kwotę co najmniej 18 775,5 tys. zł i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

W badanym zakresie, na podstawie przedłożonych do kontroli dokumentów, stwierdzono, że wykorzystanie i rozliczenie środków z subwencji, dotacji, budżetu środków europejskich oraz innych źródeł przeznaczonych na realizację zadań przebiegało w większości przypadków prawidłowo, jednak środki z rozporządzenia ws. Programu LP zostały przyznane bez podstawy prawnej i były wydatkowane przez Instytut po 31 grudnia 2023 r., co było niezgodne z § 2 ust. 6 rozporządzenia ws. Programu LP i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* w obszarze *Gospodarka finansowa*.⁹²

Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że Instytut w latach 2021-2024 otrzymał łącznie dodatkowo 41 000 tys. zł w formie subwencji – w grudniu 2021 r. 20 000 tys. zł, w 2022 r. kwotę 9 000 tys. zł, w 2023 r. kwotę 2 000 tys. zł i 10 000 tys. zł w 2024 r. Decyzjami⁹³ z grudnia 2021 r. ówczesny Minister EiN przyznał Instytutowi

---

Realizacja przez Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie projektu portalu dziedzinowego edukacja.gov.pl (12) Wsparcie finansowe: 1. edukacja.gov.pl 2. Mobilne Laboratoria Przyszłości 3. Wzmocnienie potencjału IBE (13) Zadania z zakresu działalności innowacyjnej w systemie oświaty, wpisujące się w nurt opierania polityki publicznej na badaniach naukowych.

⁹⁰ Instytut nie opublikował części przygotowanych tekstów w formie publikacji papierowej, co zakładano w projekcie – teksty zostały opublikowane i udostępnione w formie elektronicznej. W związku z tym nie zostały wykorzystane środki w kwocie 493 tys. zł.

⁹¹ Pismo znak DPI-DWM.72.548.2025.KW z dnia 12 sierpnia 2025 r.

⁹² Zapisy mogą ulec zmianie po otrzymaniu opinii prawnej KPK co do przyznanych środków.

⁹³ Decyzja nr 88/WFSN/2021 z dnia 29 grudnia 2021 r. zwiększająca wysokość subwencji na 2021 r. o kwotę 8 000 tys. zł oraz decyzja nr 105/WFSN/2021 . zwiększająca wysokość subwencji na 2021 r. o kwotę 12 000 tys. zł

dodatkowe środki z przeznaczeniem m.in. na powiększenie zespołu IT o wysokiej klasy specjalistów.

(akta kontroli str. 268-363, 502-554, 2351-2362, 2470-2476, 2477-2492)

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Instytutu monitoring i kontrola realizacji wybranych projektów, w szczególności pod względem finansowym, odbywał się w powołanej do tego komórce organizacyjnej⁹⁴, jednak brak było jednolitych zasad monitorowania i rozliczania projektów w Instytucie co było sprzeczne z art. 16 ust. 4 uib i zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 982-1000, 1170-1172, 1762-1787, 2477-2492)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Instytut utracił finansowanie na kwotę 47 800 tys. zł i możliwość kontynuacji zadań związanych z cyfryzacją edukacji w latach 2024-2026 na skutek decyzji poprzedniego Dyrektora Instytutu, który podpisał w dniu 28 grudnia 2023 r. porozumienie zaproponowane przez Ministra Nauki rozwiązujące umowę nr MEiN/2023/CTC/3669 zawartą w dniu 8 grudnia 2023 r. pomiędzy MEiN a Instytutem na podstawie art. 404 ust. 1 upswn dotyczącą finansowania zadania pn. *Badanie i prototypowanie innowacyjnych interfejsów użytkowników urzędzeń elektronicznych służących realizacji e-usług*. Skutkiem decyzji było zaprzestanie prac nad projektem *Portal edukacja.gov.pl*, na który do 31 marca 2024 r. wydatkowano co najmniej 18 775,5 tys. zł, jak również m.in. konieczność dokonania zwolnień grupowych pracowników Instytutu.

Zgodnie z art. 16 ust. 4 uib gospodarowanie mieniem Instytutu odbywa się zgodnie z zasadami legalności, rzetelności, celowości, gospodarności i oszczędności. W związku z tym, że Instytut nie jest jednostką sektora finansów publicznych, ustawodawca we wskazanym przepisie wskazuje podstawowe zasady funkcjonowania państwowej osoby prawnej zorganizowanej w formie instytutu badawczego. Przepis odpowiada normie art. 44 ust. 3 upf, przeznaczonej dla jednostek sektora finansów publicznych, która m.in. wskazuje na celowe, oszczędne i gospodarne wydatkowanie środków.

Przedmiotem umowy nr MEiN/2023/CTC/3669 były prace związane z kontynuacją projektu *Portalu edukacja.gov.pl* zgodnie z przyjętą strategią oraz zadaniami wyznaczonymi przez Ministra EiN w latach 2022-2023 i rozszerzenie jego dotychczasowych funkcjonalności⁹⁵ o e-usługi powiązane z kontem użytkowników systemu, którymi mieli być m.in. dyrektorzy szkół, rodzice, uczniowie, uczelnie i studenci. Docelowym modelem była integracja wszystkich usług edukacyjnych w jednym miejscu podobnie jak ma to miejsce z Internetowym Kontem Pacjenta⁹⁶ i podłączenia całego systemu do Węzła Krajowego (login.gov.pl). W styczniu i lutym 2024 r. na zlecenie Ministra Nauki została przeprowadzona *Analiza projektów realizowanych w pionie cyfryzacji edukacji i nauki w IBE* przez Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy

⁹⁴ W latach 2022-2023 był to Zespół Zarządzania Projektami, natomiast w latach 2024-2025 był to Zespół Monitorowania i Rozliczania Projektów. Dalej: ZMRP.

⁹⁵ Portal pod adresem internetowym *edukacja.gov.pl* oraz konto MIKE.

⁹⁶ Por. <https://pacjent.gov.pl/internetowe-konto-pacjenta>.

Instytut Badawczy⁹⁷. Na jej podstawie Dyrektor OPI PIB⁹⁸ m.in. rekomenduje przejście do dalszego rozwoju komponent *Wyszukiwarka uczelni*, natomiast pozostałe częściowe produkty portalu edukacja.gov.pl jak i sam portal były w większości poza zakresem nauki i szkolnictwa wyższego i nie rekomendował ich przejścia do dalszego rozwoju – wskazał, że mogą być one interesujące dla obszaru edukacji, lecz wymaga to odrębnej analizy. Pismo zostało skierowane do wiadomości do Dyrektora Instytutu.

(akta kontroli str. 3-107, 819-837, 2040-2094, 2095-2100, 2477-2492)

W okresie sprawowania funkcji przez poprzedniego Dyrektora Instytutu została ustalona i zatwierdzona Strategia Instytutu na lata 2023-2027, w której cyfryzacja edukacji była jednym z programów strategicznych, a projekt *Portal edukacja.gov.pl* jednym z jego kluczowych działań. Instytut w latach 2022-2023 zawierał umowy na realizację zadań w ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl*, takich jak zamówienie w przetargu specjalistycznych usług IT⁹⁹, wynajem dodatkowych powierzchni biurowych¹⁰⁰, zakup sprzętu IT oraz zatrudnianie osób w ramach stosunku pracy, jak i umów cywilnoprawnych. Instytut zawierał również umowy dotacyjne na realizację projektu *Portal edukacja.gov.pl*. Występował także do ówczesnego Ministra EiN o przyznanie subwencji z części 28 budżetu państwa – Szkolnictwo wyższe i nauka, powołując się m.in. na zadania związane z cyfryzacją edukacji i realizacją projektu *Portal edukacja.gov.pl* – ówczesny Minister Edukacji i Nauki przyznał subwencję w łącznej kwocie 11 000 tys. zł¹⁰¹. Należy nadmienić, że środki subwencji wynikające z komunikatów ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki wynosiła w latach 2022-2023 odpowiednio 529,4 tys. zł i 225,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 3-107, 1130-1156, 2477-2492)

W dniu 28 grudnia 2023 r. ówczesny Minister Nauki – pan Dariusz Wiczorek oraz ówczesny Dyrektor Instytutu – pan Robert Ptaszek podpisali porozumienie o rozwiązaniu ww. umowy dotacyjnej nr MEiN/2023/CTC/3669. Jak wynika z opisu zadania do jego realizacji miały zostać wykorzystane m.in. rezultaty projektu *Portal edukacja.gov.pl*, takie jak MIKE. Do podejmowania bieżących uzgodnień dotyczących realizacji umowy strony umowy wskazały po stronie Ministra pana Tomasza Kulasa, ówczesnego Zastępcę Dyrektora Centrum Transformacji Cyfrowej w MEiN, na dzień zakończenia kontroli zatrudnionego na stanowisku Dyrektora Departamentu Innowacji i Rozwoju MEN¹⁰².

(akta kontroli str. 437-456, 2477-2492)

W 2024 r. po objęciu stanowiska Dyrektora Instytutu przez pana Macieja Jakubowskiego zostały przeprowadzone działania restrukturyzacyjne w związku

---

⁹⁷ Dalej: OPI PIB.

⁹⁸ Pismo znak BSPP.081.1.2024 z dnia 5 lutego 2024 r.

⁹⁹ Umowa ramowa na usługi informatyczne: konsultacyjne, opracowywania oprogramowania, internetowe i wsparcia zawarta w ramach przetargu nieograniczonego nr 2022/S 216-620510 o wartości 48 982,9 tys. zł.

¹⁰⁰ Umowa nr 354/2022 zawarta 4 października 2022 r. na wynajem powierzchni 786,5 m² i dwóch miejsc parkingowych w budynku przy ul. – miesięczny czynsz został ustalony w kwocie 53,1 tys. zł, natomiast opłaty eksploatacyjne w kwocie 18,1 tys. zł.

¹⁰¹ W 2022 r. 9 000 tys. zł, w 2023 r. 2 000 tys. zł.

¹⁰² Dalej: DIR.

z utratą finansowania z umowy nr MEiN/2023/CTC/3669 i ryzykiem utraty płynności finansowej przez Instytut, które polegały m.in. na likwidacji komórek organizacyjnych i zwolnieniach grupowych pracowników – zatrudnienie w Instytucie pomiędzy 31 grudnia 2023 r. a 31 grudnia 2024 r. obniżyło się o 75 osób i 83,84 etatów¹⁰³. Konsekwencją podjętych działań była również konieczność wystąpienia przez Dyrektora Instytutu do Ministra Nauki z wnioskiem o przyznanie subwencji na kwotę 10 000 tys. zł¹⁰⁴.

Pan Tomasz Kulasa, Dyrektor DIR, wyjaśnił, że z Instytutu do Centrum Informatycznego Edukacji¹⁰⁵ zostało przeniesione wyłącznie zadanie związane z rozwojem i utrzymaniem ZPE, natomiast pozostałe działania w obszarze cyfryzacji, realizowane przez Instytut, zostały zakończone ze względu na brak zabezpieczenia środków na ich kontynuowanie w 2024 r. Wskazał ponadto, że produkty, powstałe w ramach projektu edukacja.gov.pl zostały przekazane przez Instytut do MEN i ze względu na wstrzymanie projektu, produkty tego projektu nie były wykorzystywane po 1 stycznia 2024 r. i nie ponoszono też w związku z tym kolejnych wydatków.

(akta kontroli str. 1948-2016)

W dniu 14 maja 2024 r. ówczesny Minister Nauki wydał decyzję nr 25/WFSN/2024 zwiększającą Instytutowi subwencję w wysokości 10 000 tys. zł na wniosek Instytutu (subwencja wynikająca z podziału na podstawie upswn wyniosła 63 tys. zł¹⁰⁶). Dyrektor Instytutu wnioskował o przyznanie subwencji w związku z podjęciem działań restrukturyzacyjnych i naprawczych obejmujących m.in. zwolnienia grupowe pracowników zatrudnionych w ubiegłych latach, w których Instytut został zobowiązany do poszerzenia działalności o nowe obszary związane z cyfryzacją nauki, co wiązało się m.in. z zatrudnieniem 135 osób, wynajmem dodatkowej powierzchni biurowych, inwestycjami w infrastrukturę informatyczną i zakup usług zewnętrznych. Ponadto z decyzji wynika, że Minister Edukacji poprzedził wniosek Instytutu własną prośbą o przyznanie Instytutowi dodatkowych środków finansowych w wysokości 10 000 tys. zł pismem znak DBF-WKP.310.35.2024.AS z dnia 10 kwietnia 2024 r., w którym wskazano na poszerzenie działalności Instytutu o obszar cyfryzacji w ubiegłych latach oraz niezapewnienie na 2024 r. odpowiednich środków finansowych na realizację przedsięwzięć i pokrycie powstałych zobowiązań.

Pan Robert Ptaszek w związku z rozwiązaniem umowy MEiN/2023/CTC/3669 zeznał, że w dniu 28 grudnia 2023 r. został zaproszony do ówczesnego Ministerstwa Edukacji i Nauki, gdzie został poinformowany, (...) *że tych pieniędzy z umowy nie dostaniemy. Jedyne co mogę zrobić to podpisać porozumienie stron, że*

¹⁰³ Większa liczba etatów niż osób wynika z faktu, że w trakcie roku zmieniał się wymiar etatów pracowników już zatrudnionych.

¹⁰⁴ Pismo znak SEKR.051.41.2024.1.AMC.1003 z dnia 18 kwietnia 2024 r.

¹⁰⁵ Dalej: CIE lub Centrum.

¹⁰⁶ Komunikat Ministra Nauki z dnia 14 czerwca 2024 r. o wysokości subwencji ze środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego przyznanych na rok 2024 (<https://www.gov.pl/web/nauka/komunikat-ministra-nauki-z-dnia-14-czerwca-2024-r-o-wysokosci-subwencji-ze-srodkow-finansowych-na-utrzymanie-i-rozwoj-potencjalu-dydaktycznego-oraz-potencjalu-badawczego-przyznanych-na-rok-2024-dla-uczeln-publicznych-niepublicznych-uczeln-akademickich-instytutow-pan-instytutow-badawczych-miedzynarodowych-instytutow-naukowych-oraz-pau2> – dostęp 15 grudnia 2025 r.)

Instytut z tych pieniędzy rezygnuje. Opcja pierwsza nie dostaniemy pieniędzy, a w Instytucie zatrudniamy pracowników, zamawiamy serwery i nie będę miał dokumentu, który pozwoli wstrzymać te wydatki. Opcja druga to podpisanie porozumienia o rozwiązaniu umowy. Zadzwoniłem z Ministerstwa do Instytutu, żeby wstrzymali wydawanie umów o pracę pracownikom. Wstrzymaliśmy to co się dało. Na spotkaniu w tym dniu z Panią Mrówczyńską podpisałem porozumienie. Decyzję o podpisaniu porozumienia, pomimo świadomości zaciągniętych zobowiązań tłumaczył tym, że nie wyobrażał sobie, że odmawia podpisania porozumienia i idzie do sądu, aby odzyskać pieniądze od nadzorującego Ministra. Poprzedni Dyrektor Instytutu zeznał, że wybrał rozwiązanie najkorzystniejsze dla Instytutu - lepiej było sfinansować jeden lub dwa miliony złotych teraz, niż w przyszłości próbować znaleźć finansowanie dla 17 mln zł. Wyraził również swoje zaskoczenie, że przed podjęciem decyzji o rozwiązaniu umowy na mocy porozumienia stron nie zapoznano się z projektem, nie został przeprowadzony audyt, a zostały wydane duże środki.

(akta kontroli str. 2155-2178)

Pani Jolanta Tryszkiewicz, Dyrektor Departamentu Kontroli i Nadzoru MNiSW wyjaśniła, że Departament Budżetu i Finansów Ministerstwa nie dysponuje dokumentacją dotyczącą spraw związanych z przyznaniem środków w ramach dotacji na podstawie umowy MEiN/2023/CTC/3669, ponieważ sprawy te były prowadzone przez komórki organizacyjne ówczesnego MEiN obsługujące część 30 budżetu państwa – Oświata i wychowanie. Z informacji wynika, że OPI PIB otrzymał środki w ramach dotacji celowej na realizację zadań na rzecz tworzonego w Instytucie projektu *Portal edukacja.gov.pl* w latach 2023-2024 łącznie 1 800 tys. zł.

(akta kontroli str. 2040-2100)

Jak wyjaśnił pan Maciej Jakubowski w chwili objęcia stanowiska Dyrektora Instytutu wiedział, że projekt *Portal edukacja.gov.pl* nie będzie dalej rozwijany w Instytucie. *W związku z tym oraz pozostałymi, znacznymi kosztami związanymi z zamykaniem prac w tzw. pionie cyfryzacji starałem się ograniczyć do minimum nasze działania i jak najszybciej przekazać zasoby do CIE/MEN oraz zminimalizować koszty.*

(akta kontroli str. 923-968)

Jak wyjaśnił pan Dariusz Wieczorek, ówczesny Minister Nauki, zadania realizowane przez IBE PIB nie powinny być finansowane ze środków części 28 budżetu państwa a Instytut powinien realizować zadania związane z badaniem edukacji a nie wdrażaniem konkretnych rozwiązań. Ponadto wyjaśnił, że po objęciu funkcji nie był informowany o realizacji projektu *Portal edukacja.gov.pl*, ale analizował wszystkie podejrzane umowy podpisywane w okresie od zakończenia wyborów 15.10.2023 i również w trakcie „2 tygodniowego Rządu RP” i prosiłem o wyjaśnienie kto i na jakiej podstawie podpisywał te umowy chyba ponad 20 mln złotych bez decyzji nowego kierownictwa Ministerstwa Nauki. Wyjaśnił również, że decyzja o rozwiązaniu umowy wynikała z podejrzania niegospodarności przez strony podpisujące umowę i bardzo krytycznej oceny wykonania prac w latach 2022-2023. Wskazał również na OPI PIB jako jednostkę podległą realizującą wszystkie zadania określone w tej umowie. Ponadto poinformował, że wszystkie

działania były bezpośrednio uzgadniane z Ministrem Edukacji – *podjęliśmy wspólnie decyzję o pilnej kontroli, audytach i zmianach kadrowych, aby wstrzymać działania na szkodę budżetu państwa. W wyniku tych działań stwierdzono liczne nieprawidłowości i wstrzymano realizację umów na ponad 40 mln złotych tym samym ograniczając straty budżetu państwa.* Decyzję o przyznaniu subwencji w kwocie 10 000 tys. zł dla Instytutu wyjaśnił tym, że *wynikała z uprawnień Ministra Nauki i wcześniejszych uzgodnień z Ministrem Edukacji, że w przypadku konieczności pokrycia dodatkowych kosztów likwidacji nieefektywnych komórek w miarę możliwości finansowych Ministerstwa Nauki prześlemy część środków jako subwencję.*

(akta kontroli str. 2115-2121)

Natomiast pani Katarzyna Lubnauer, Sekretarz Stanu w MEN poinformowała, że po objęciu urzędu przez Ministra Edukacji odnośnie projektu Portal edukacja.gov.pl, jego produktach i poniesionych nakładach do MEN zostały przekazane analiza i raporty przygotowane przez OPI PIB. Odnosząc się do informacji czy Minister Edukacji była informowana pisemnie o rozwiązaniu ww. umowy nr MEiN/2023/CTC/3669 przekazała, że *nie mamy wiedzy o pisemnej korespondencji.*

(akta kontroli str. 2017-2039)

Zdaniem NIK postępowanie poprzedniego Dyrektora Instytutu, który podpisał porozumienie stron rozwiązujące umowę nr MEiN/2023/CTC/3669 z dniem 28 grudnia 2023 r., było nieuzasadnione i niezgodne z art. 16 ust. 4 uib w zakresie gospodarowania mieniem Instytutu pod względem celowości, gospodarności i oszczędności. Podpisanie porozumienia było niecelowe i niegospodarne - doprowadziło do utraty wypracowanych w latach 2022-2023 przez Instytut korzyści i produktów. Godząc się na rozwiązanie umowy dotacyjnej na mocy porozumienia stron, mając świadomość zaciągniętych w poprzednich latach zobowiązań i poniesionych wydatków oraz nakładów koniecznych na kontynuowanie projektu *Portal edukacja.gov.pl*, poprzedni Dyrektor Instytutu działał wbrew interesowi Instytutu. Należy również wskazać, że Instytut od dnia 13 grudnia 2023 r. był nadzorowany przez Ministra Edukacji, a nie Ministra Nauki, w związku z tym przed podjęciem decyzji w imieniu Instytutu pan Robert Ptaszek powinien był co najmniej zawiadomić nadzorującego Ministra Edukacji o propozycji porozumienia stron przed jego podpisaniem, informując jednocześnie o poniesionych przez Instytut nakładach i zaciągniętych zobowiązaniach. Konsekwencją podpisania porozumienia przez poprzedniego Dyrektora Instytutu była konieczność poniesienia przez Instytut kolejnych nakładów związanych z zamykaniem projektu *Portal edukacja.gov.pl*, sfinansowanych przez Ministra Nauki środkami z przyznanej subwencji, jak również Instytut nie był w stanie wykorzystać zakupionego systemu XDR¹⁰⁷.

NIK zwraca uwagę, że ani Minister Edukacji ani ówczesny Minister Nauki oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, u których zasięgnięto informacji i wyjaśnień na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK, nie mieli informacji o tym jakie nakłady zostały poniesione na projekt *Portal*

---

¹⁰⁷ Umowa nr 734/2023 zawarta 7 listopada 2023 r. o wartości 4 276,4 tys. zł brutto.

edukacja.gov.pl w latach 2022-2023 i jakie mogą być konsekwencje rozwiązania umowy nr MEiN/2023/CTC/3669. Rezygnacja z finansowania kolejnego etapu projektu – w 2024 r. miała to być kwota 17 800 tys. zł na podstawie wskazanej umowy z części 28 budżetu państwa – skutkowałą koniecznością przyznania Instytutowi subwencji z budżetu MNiSW w kwocie 10 000 tys. zł.

(akta kontroli str. 3-107, 437-456, 558-683, 819-837, 923-968, 1130-1156, 1948-2016, 2017-2039, 2040-2094, 2095-2100, 2115-2121, 2155-2178, 2477-2492)

2. Dyrektor Instytutu nie zinwentaryzował i nie zabezpieczył efektów prac projektowych oraz nie podjął skutecznych działań w celu optymalnego wykorzystania wytworzonych produktów oraz zakupionego sprzętu i oprogramowania w ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl*, czym naruszył zasady gospodarowania mieniem zarządzanej jednostki w zakresie rzetelności, gospodarności i oszczędności wynikające z art. 16 ust. 4 w związku z art. 24 ust. 1 pkt 3 uib.

Zgodnie z art. 16 ust. 4 uib gospodarowanie mieniem Instytutu odbywa się zgodnie z zasadami legalności, rzetelności, celowości, gospodarności i oszczędności. Z kolei stosownie do art. 24 ust. 1 pkt 3 uib dyrektor zarządza mieniem i odpowiada za wykorzystanie mienia instytutu na realizację jego zadań statutowych, zgodnie z zasadami określonymi w art. 16 ust. 4.

W ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl* Instytut poniósł w latach 2022-2024 koszty w wysokości co najmniej 18 775,5 tys. zł zaewidencjonowanych w księgach rachunkowych Instytutu – część prac realizowanych w ramach Programu strategicznego *Cyfryzacji edukacji*, było również finansowana ze środków subwencji. W ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl* Instytut w ramach przetargu nieograniczonego zrealizował m.in. zamówienie publiczne na dostawę urządzeń, licencję na oprogramowanie i asystę techniczną dla systemu XDR w ramach umowy nr 734/2023 zawartej 7 listopada 2023 r. na kwotę 4 276,4 tys. zł brutto na okres 36 miesięcy. W pomieszczeniach serwerowni w siedzibie IBE PIB w dniu 5 grudnia 2025 r. stwierdzono, że z dostarczonych w 2023 r. 13 urządzeń (modułów), działa tylko jedno, pozostałe osiem było zamontowanych, ale nie włączonych, natomiast pozostałe cztery przechowywane w opakowaniach po demontażu z innej lokalizacji. Pan Robert Laskowski, Kierownik Zespołu Informatycznego przekazał dokumenty, które potwierdzały przekazanie materiałów wytworzonych w ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl* z zasobów sieciowych Instytutu do zasobów sieciowych wskazanych w CIE, natomiast nie sporządzono na tę okoliczność żadnego protokołu zdawczo-odbiorczego, ani umowy czy porozumienia.

(akta kontroli str. 2179-2306)

OPI PIB, jak wskazano wyżej, przeprowadził analizę projektów informatycznych Instytutu m.in. projektu *Portal edukacja.gov.pl*. Ze względu na brak podstawowych dokumentów projektowych, takich jak specyfikacja wymagań czy techniczna, analiza opierała się na analizie kodów źródłowych i aplikacji/systemów rejestrujących postęp prac nad poszczególnymi elementami. OPI PIB wyraziło zainteresowanie pozyskaniem sprzętu

zakupionego przez Instytut w ramach projektu i wykorzystania go w ramach posiadanej infrastruktury, w tym wskazanego systemu XDR.

(akta kontroli str. 2040-2094)

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że dokumentacja, oprogramowanie, kody źródłowe dotyczące projektu *Portal edukacja.gov.pl* zostały przekazane CIE w uzgodnieniu z DIR MEN. Wskazał również, że prowadzono rozmowy o przejściu systemu przez CIE, jednak pod warunkiem pozyskania środków – przejście jednak nie zostało do tej pory zrealizowane ze względu na brak środków w MEN/CIE. Odnosząc się do współpracy z OPI PIB wskazał na sporządzony raport, którego odbiorcą było MNiSW, a wyniki Dyrektor Instytutu poznał podczas konferencji prasowej. Ponadto wyjaśnił, że *nie moją decyzją było zakończenie projektu lub wstrzymanie jego finansowania. Nie proszono mnie o analizę działań z poprzednich lat i (...) takie analizy nie były naszym priorytetem w czasie przejścia IBE.*

(akta kontroli str. 923-968)

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK, pan Marek Charązka, Dyrektor CIE, wyjaśnił, że Centrum nie otrzymało od Instytutu żadnych produktów wytworzonych w ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl*, jak również nie współpracowało i nie współpracuje z Instytutem w tym zakresie. Potwierdził przejście od Instytutu zadań dotyczących prowadzenia ZPE.

(akta kontroli str. 2101-2114)

Pan Michał Przymusiński, poprzedni Zastępca Dyrektora Instytutu, który odpowiadał m.in. za realizację ww. projektu, zeznał, że portal internetowy pod adresem *edukacja.gov.pl* został uruchomiony w 2023 r., natomiast do końca 2023 r. miało nastąpić wdrożenie MIKE, a w 2024 r. e-usług. Wyjaśnił, również że było gotowe przyłączenie systemu do Węzła Krajowego i bazy PESEL. Wskazał również, że *brakowało danych OPI – PIB, co nie pozwalało na pokazanie danych o licencjacie lub magisterium, dlatego nie było uzasadnienia dla uruchomienia produkcyjnego MIKE, a zostały wstrzymane dalsze decyzje co do przekazania danych w związku ze zmianami politycznymi. (...) MIKE zostało skończone i jedynym problemem było wydanie danych przez OPI – PIB.*

(akta kontroli str. 2122-2128)

Zdaniem NIK inwentaryzację posiadanych zasobów i realizowanych projektów powinien był przeprowadzić Dyrektor Instytutu możliwie jak najszybciej po objęciu stanowiska. Zasady gospodarowania mieniem, wynikające z art. 16 ust. 4 uib wskazują na konieczność podejmowanie działań w sposób rzetelny gospodarny i oszczędny – pozostawienie materiałów wytworzonych w ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl* własnemu losowi, brak skutecznych działań w celu zagospodarowania systemu XDR, który mógł być wykorzystany przez OPI PIB, świadczy o łamaniu tych zasad. Po upływie blisko dwóch lat od objęcia stanowiska system XDR pozostaje niewykorzystany, a produkty projektu *Portal edukacja.gov.pl* według Instytutu zostały przekazane do CIE, które z kolei wskazuje, że nic nie otrzymało i brakuje dokumentacji potwierdzającej odbiór danych. Na dzień zakończenia kontroli nie udało się ustalić w Instytucie miejsca

przechowywania dokumentacji lub kodów źródłowych *Portalu edukacja.gov.pl*, co oznacza, że wydatki w kwocie co najmniej 18 775,5 tys. zł zostały zniweczone.

(akta kontroli str. 923-968, 558-683, 1825-1844, 2040-2094, 2101-2114, 2122-2128, 2179-2306, 2470-2476, 2477-2492)

3. Zarządzanie zadaniami i projektami nie przebiegało w Instytucie jednolicie, ponieważ część projektów, w tym projekt *Portal edukacja.gov.pl*, była wyłączona spod nadzoru komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za monitorowanie i rozliczanie projektów, co było niezgodne z zasadami gospodarowania mieniem określonymi w art. 16 ust. 4 uib w zakresie rzetelności, gospodarności i oszczędności.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Instytutu monitoring i kontrola realizacji wybranych projektów odbywał się w powołanej do tego komórce organizacyjnej, w szczególności pod względem finansowym.

Jak wyjaśniła pani Anna Szostak, Kierownik ZMRP, przekazywano przełożonym informacje o postępie finansowym w realizowanych projektach, jednak nie wszystkie projekty były monitorowane i rozliczane przez zespół. Wyłączone z monitorowania ZMRP zostały projekty: *Portal edukacja.gov.pl*, *Mobilne Laboratoria Przyszłości* oraz dotacja celowa przyznawana państwowemu instytutowi badawczemu na zadanie pn. *Wsparcie rozwoju edukacji*.

GK – Kierownik ZFSP wskazała, że podległy jej zespół *obsługuje umowę dotacyjną PIB w sposób przyjęty jak dla jednostek sektora finansów publicznych. W celu zapewnienia przejrzystości i rzetelnego monitorowania wydatkowania środków, wprowadzono w systemie księgowym kategorię zaangażowania, pozwalającą kontrolować realizację planu finansowego PIB. Każdy wydatek przypisywany jest do konkretnego działania z zastosowaniem analitycznych kont księgowych, co umożliwi identyfikację wydatków w poszczególnych działaniach. Pozwala to na bieżąco uzyskać informację zarządczą w zakresie posiadanych środków możliwych do zaangażowania oraz przeciwdziała przekroczeniu planów budżetu określonego umową dotacją na poszczególnych działaniach.*

W Instytucie konieczne jest przyjęcie jednolitego sposobu monitorowania i rozliczania wszystkich projektów i przedsięwzięć, tak aby istniało jedno źródło informacji zarządczej i finansowej o realizowanych zadaniach i projektach. Rozdzielenie źródeł informacji o postępach w realizacji projektu czy zadania oraz ich finansowaniu było nierzetelne, niegospodarne i nieekonomiczne. Przykładem skutków takiego postępowania były nieprawidłowości, które zidentyfikowano w projekcie *Portal edukacja.gov.pl*.

(akta kontroli str. 502-554, 982-1000, 1170-1172, 2477-2492)

OCENA CZĄSTKOWA

Większość zadań i projektów objętych szczegółowym badaniem realizowana była zgodnie z zawartą umową, a w przypadku tych zrealizowanych, w których nie stwierdzono nieprawidłowości, zaplanowane efekty zostały osiągnięte. Natomiast w przypadku kilku zadań realizujących projekt *Portal edukacja.gov.pl* stwierdzono, że doszło do naruszenia zasad gospodarowania mieniem Instytutu określonych w art. 16 ust. 4 uib, tj. legalności, rzetelności, celowości, gospodarności i oszczędności. Poprzedni Dyrektor Instytutu, podpisując w dniu 28 grudnia 2023 r. porozumienie zaproponowane przez Ministra Nauki

rozwiązując umowę nr MEiN/2023/CTC/3669 zawartą w dniu 8 grudnia 2023 r. na podstawie art. 404 ust. 1 upswn między MEiN a Instytutem dotyczącą finansowania kwotą 47 800 tys. zł w latach 2024-2026 zadania pn. *Badanie i prototypowanie innowacyjnych interfejsów użytkowników urządzeń elektronicznych służących realizacji e-usług* doprowadził do utraty finansowania przez Instytut powierzonych mu zadań związanych z cyfryzacją edukacji, czego skutkiem było zaprzestanie prac nad projektem *Portal edukacja.gov.pl*, na który do 29 marca 2024 r. wydatkowano co najmniej 18 775,5 tys. zł. Dyrektor Instytutu nie zinwentaryzował i nie zabezpieczył efektów prac projektowych oraz nie podjął skutecznych działań w celu optymalnego wykorzystania wytworzonych produktów oraz zakupionego sprzętu i oprogramowania w ramach projektu *Portal edukacja.gov.pl*, czym naruszył zasady gospodarowania mieniem zarządzanej jednostki w zakresie rzetelności, gospodarności i oszczędności wynikające z art. 16 ust. 4 w związku z art. 24 ust. 1 pkt 3 uib. Ponadto zarządzanie zadaniami i projektami nie przebiegało w Instytucie jednolicie, ponieważ część projektów, w tym projekt *Portal edukacja.gov.pl*, była wyłączona spod nadzoru komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za monitorowanie i rozliczanie projektów, co było niezgodne z zasadami gospodarowania mieniem określonymi w art. 16 ust. 4 uib w zakresie rzetelności, gospodarności i oszczędności.

3. Gospodarka finansowa

Opis stanu
faktycznego

1. Roczne plany finansowe Instytutu na lata 2022–2025 były opracowywane i opiniowane przez Radę, jednak poprzedni Dyrektor Instytutu nie aktualizował planu finansowego w latach 2022 i 2023 w trakcie roku kalendarzowego, pomimo przekroczenia lub niewykonania niektórych pozycji planu w przychodach i kosztach, co było nierzetelne i wprowadzało w błąd co do rzeczywistej sytuacji finansowej Instytutu. Ponadto plany finansowe w latach 2022-2025 nie zawierały wszystkich elementów wymaganych przepisami ustawy o instytutach badawczych, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Sprawozdania finansowe za lata 2022-2024 przygotowywane w oparciu o przepisy ustawy o rachunkowości były zatwierdzane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z art. 18 ust. 13 uib.

Instytut na podstawie art. 19 ust. 1 uib obowiązkowo tworzy fundusz statutowy, rezerwowy oraz zakładowy fundusz świadczeń socjalnych¹⁰⁸. Jednocześnie na podstawie art. 19 ust. 2 uib Instytut może utworzyć:

- 1) fundusz badań własnych, tworzony z zysku netto za poprzedni rok obrotowy,
- 2) fundusz stypendialny tworzony również z zysku netto za poprzedni rok obrotowy,
- 3) fundusz wdrożeń, który tworzony jest ze środków przekazanych Instytutowi na podstawie umów przez przedsiębiorców wdrażających wyniki badań

---

¹⁰⁸ Dalej: ZFŚS.

naukowych lub prac rozwojowych tego instytutu, z tytułu osiągnięcia wymiernych efektów ekonomicznych wdrożenia,

4) fundusz nagród, który tworzy się z zysku netto za poprzedni rok obrotowy.

Na koniec 2024 r. w Funduszu Nagród IBE PIB zgromadzono środki w wysokości 282,9 tys. zł, natomiast na Funduszu Badań Własnych IBE PIB wysokość środków wynosiła 731,2 tys. zł i dla tego ostatniego przewidziany został odrębny regulamin. W Instytucie nie utworzono funduszu wdrożeń ani funduszu stypendialnego, natomiast stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych IBE PIB na koniec 2024 r. wynosił 15,7 tys. zł.

Bilans aktywów i pasywów Instytutu w latach 2022-2024 wynosił odpowiednio: w 2022 r. 46 262,7 tys. zł, w 2023 r. 40 730,1 tys. zł i w 2024 r. 48 409,2 tys. zł. W bilansie wystąpiły znaczące wahania poziomu rezerw na zobowiązania – w 2022 r. kwota wynosiła 2 906,1 tys. zł, natomiast w 2023 r. kwota wzrosła do 6 099,8 tys. zł, tj. o 109,9%, aby w 2024 r. obniżyć się do kwoty 2 885,2 tys. zł – spadek o 47,3%. Rezerwy utworzone w 2024 r. na dzień bilansowy na zobowiązania 2023 r. zostały zwiększone kwotą 2 026,5 tys. zł z tytułu skutków zawartego porozumienia ws. rozwiązania umowy nr MEiN/2023/CTC/3669.

W latach 2022-2024 rosła wartość rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych: w 2022 r. wyniosły odpowiednio 7 825,6 tys. zł i 35,2 tys. zł, natomiast w 2024 r. wyniosły 9 728,9 tys. zł i 2 901,2 tys. zł. Środkiem trwałym o największej wartości były budynek – siedziba Instytutu, którego był właścicielem wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu. Znacząco wzrosła wartość urządzeń technicznych i maszyn: w 2022 r. wynosiła 481,9 tys. zł, natomiast w 2024 r. 2 447,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 3-107, 364-436, 2477-2492)

Instytut w latach 2022-2025 otrzymał łącznie 21 834,1 tys. zł w formie subwencji, tj. 834,1 tys. zł na podstawie komunikatów ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz 21 000 tys. zł na podstawie indywidualnych decyzji właściwego ministra zwiększającego kwotę subwencji.

(akta kontroli str. 1130-1156)

Zgodnie z rachunkiem zysków i strat Instytut osiągnął w 2022 r. zysk netto w wysokości 208,7 tys. zł, który zgodnie z wnioskiem poprzedniego Dyrektora Instytutu decyzją¹⁰⁹ ówczesnego Ministra EiN został przeznaczony na zwiększenie funduszu rezerwowego oraz funduszu badań własnych w proporcji 30% i 70%, odpowiednio o 62,6 tys. zł i 146,1 tys. zł.

W 2023 r. Instytut poniósł stratę w wysokości -820,2 tys. zł, która na wniosek obecnego Dyrektora Instytutu za zgodą¹¹⁰ Ministra Edukacji została pokryta ze środków funduszu rezerwowego.

Natomiast w sprawozdaniu finansowym za 2024 r. Instytut wykazał zysk netto w kwocie 4 312 tys. zł, który zgodnie z wnioskiem obecnego Dyrektora Instytutu,

¹⁰⁹ Pismo znak DSKKZ-WZSU.0778.3.2021.LB z dnia 3 lipca 2023 r.

¹¹⁰ Pismo znak DIR-WTCiWUU.0778.1.2024.WZ z dnia 29 października 2024 r.

Minister Edukacji zgodził się¹¹¹ podzielić w ten sposób, że kwota 312 tys. zł została przekazana na fundusz rezerwowy, natomiast kwota 4 000 tys. zł została przeznaczona na zasilenie nowoutworzonego Funduszu Remontowego IBE PIB. Przepisy ustawy o instytutach badawczych nie przewidują utworzenia funduszu remontowego dlatego przeznaczenie zysku netto na ten cel było niezgodne z art. 19 ust. 4 w zw. z art. 19 ust. 1 i 2 uib, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3-107, 364-436, 1889-1893, 2493-2513, 2477-2492)

2. Zamówienia publiczne w Instytucie były realizowane na podstawie dwóch wewnętrznych regulacji. Pierwszym aktem był regulamin udzielania zamówień publicznych¹¹², natomiast drugim regulamin dokonywania zakupów bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych¹¹³.

Szczegółowym badaniem objęto wnioski o zamówienia publiczne i zakupy o łącznej szacunkowej wartości 67 392,5 tys. zł netto. Badanie objęło następujące zamówienia: dwa postępowania w trybie przetargu nieograniczonego o łącznej szacunkowej wartości 60 696,4 tys. zł¹¹⁴, jedno zamówienie w trybie podstawowym o szacunkowej wartości 183,3 tys. zł¹¹⁵ netto oraz trzy zamówienia w trybie z wolnej ręki o łącznej wartości szacunkowej 6 155,1 tys. zł netto¹¹⁶. Ponadto szczegółowym badaniem objęto trzy zamówienia zrealizowane w trybie poza przepisami pzp o łącznej szacunkowej wartości 357,6 tys. zł¹¹⁷. W badanym zakresie, na podstawie przedłożonych do kontroli dokumentów nie stwierdzono nieprawidłowości.

---

¹¹¹ Pismo znak DIR-WBS.0779.5.2025.WZ z dnia 2 lipca 2025 r.

¹¹² Regulamin udzielania zamówień publicznych Instytutu Badań Edukacyjnych stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia nr 2/2018 Dyrektora Instytutu z dnia 9 kwietnia 2018 r. ze zmianami oraz Regulamin udzielania zamówień publicznych Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 11/2025 Dyrektora Instytutu z dnia 28 lutego 2025 r.

¹¹³ Regulamin dokonywania zakupów bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 2/2018 Dyrektora IBE z dnia 9 kwietnia 2018 r., ze zmianami obowiązujący do 10 września 2025 r. oraz Regulamin dokonywania zakupów bez zastosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 44/2025 z dnia 10 września 2025 r.

¹¹⁴ Zamówienie realizowane na podstawie wniosku 165/2024 - Umowa ramowa dotycząca zapewnienia specjalistycznych usług z zakresu IT w ramach wniosku nr 334/2022 o wartości 48 981,9 tys. zł – zawarta z sześcioma podmiotami; Zamówienie realizowane na podstawie wniosku 165/2024 - Umowy nr 460/2024; 461/2024; 462/2024 dot. wyłonienia Operatorów Wsparcia Szkół realizujących kompleksowe działania mające na celu wspieranie uczniów (w tym w szczególności ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi i niepełnosprawnościami) w przygotowaniu ich do tranzycji na rynek pracy na łączną kwotę 10 228 tys. zł brutto.

¹¹⁵ Zamówienie realizowane na podstawie wniosku nr 926/2025 - Umowa nr 1047/2025 dot. opracowania 128 opisów zawodów możliwych do wykonywania przez uczniów z niepełnosprawnościami w branżach opisanych w Klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego o wartości 192 tys. zł brutto.

¹¹⁶ Zamówienie realizowane na podstawie wniosku nr 32/2024 – umowa nr 98/2024 dot. organizacji około 1037 wydarzeń- seminariów, warsztatów i spotkań roboczych w formule stacjonarnej lub online o wartości 2 019,2 tys. zł; zamówienie realizowane na podstawie wniosku nr 857/2025 – umowa nr 785/2025 dot. zrealizowania badania trafności i rzetelności narzędzia do monitorowania dobrostanu dzieci w wieku 4-6 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym o wartości 175 tys. zł brutto; zamówienie realizowane na podstawie wniosku nr 145/2023 – umowa nr 218/2023 dot. wykonania remontu pomieszczeń serwerowni w budynku Instytutu o wartości 130,7 tys. zł brutto.

¹¹⁷ Zakup realizowany na podstawie wniosku nr 752/2023 – umowa nr 668/2023 dot. stworzenia koncepcji kreatywnej, realizacja i opublikowanie kampanii promocyjnej z udziałem Influencera

Instytut zgodnie z art. 23 ust. 1 pzp nie ma obowiązku przygotowywania planu postępowań o udzielenie zamówień, jakie przewiduje przeprowadzić w danym roku finansowym. Prowadzone rejestry zamówień i umów prowadzone były w arkuszach kalkulacyjnych, co nie dawało możliwości powiązania z systemem finansowo-księgowym i bezpośredniej weryfikacji planu i wykonania w określonych pozycjach, zadaniach i projektach. Dlatego NIK zwraca uwagę na możliwość wykorzystania systemu finansowo-księgowego do planowania, w tym weryfikacji możliwości realizacji wniosków o zamówienia lub zakupy, które stanowią ważny element realizowanych zadań i projektów – w przypadku zaciągania zobowiązań na kilka lat na przykład w drodze przetargu, bieżące prowadzenie ewidencji dla planu i jego wykonania w systemie finansowo-księgowym znacząco ułatwiłoby ustalenie sytuacji finansowej Instytutu, jak również każdego projektu i zadania.

(akta kontroli str. 475-501, 780-818, 1075-1077, 2363-2366, 2470-2476, 2477-2492)

3. Instytut w ramach realizowanych zadań zawierał z osobami fizycznymi, w tym z własnymi pracownikami umowy zlecenia, umowy o dzieło, jak również umowy z przeniesieniem praw autorskich. Kwestie dotyczące uruchamiania postępowania o zawarcie umowy cywilnoprawnej z osobą fizyczną, która nie była objęta przepisami pzp zostały zawarte w regulaminach dokonywania zakupów bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych. Wskazane regulacje wyznaczały granice kwotowe¹¹⁸ prowadzenia uproszczonego postępowania bez konieczności szacowania wartości zamówienia i publikacji ogłoszenia (zebranie ofert). Natomiast w regulaminach od 2021 r. wskazano na zamówienia szczególne, w przypadku których pomimo przekroczenia wskazanych kwot, możliwe było odstępianie od trybu konkurencyjnego i m.in. zlecenie realizacji usługi pracownikom lub współpracownikom Instytutu, którzy zostali wprost wskazani w ofercie lub wniosku złożonym przez Instytut. Dodatkowo w ramach tzw. *zamówień szczególnych*, których wartość przekraczała granice kwotowe, w szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik zamawiającego mógł podjąć decyzję o odstępianiu od szacowania wartości zamówienia i publikacji ogłoszenia oraz sporządzenia protokołu i zawrzeć umowę po negocjacjach z jednym wykonawcą na podstawie pisemnego uzasadnienia.

(akta kontroli str. 757-779, 2470-2476, 2477-2492)

Szczegółowym badaniem objęto 13 umów, z których pięć zostało zawartych z własnymi pracownikami zatrudnionymi w ramach stosunku pracy. Umowy dotyczyły m.in. realizacji zadań eksperckich, opracowania poradnika

---

o Laboratoriach Przyszłości (LP) i Mobilnych Laboratoriach Przyszłości (MLP) oraz jej publikacja na kanale Influencera oraz kanałach Zamawiającego o wartości 155,9 tys. zł; zakup realizowany na podstawie wniosku nr 882/2023 – umowa nr 686/2023 dot. zakupu sprzętu foto - video na potrzeby działań realizowanych przez IBE dla projektów *Tranzycja na rynek pracy* oraz *Mobilne Laboratoria Przyszłości* o wartości 130,2 tys. zł; zakup realizowany na podstawie wniosku nr 273/2022 – umowa nr 366/2022 dot. świadczenie usług polegających na opracowaniu potrzeb biznesowych o wartości 110,2 tys. zł.

¹¹⁸ Do 31 maja 2024 r. szacowana kwota zamówienia do 20 tys. zł umożliwiała zastosowanie uproszczonego postępowania bez ogłoszenia, natomiast od 1 czerwca 2024 r. kwota została podniesiona do 30 tys. zł.

metodycznego/dydaktycznego, opracowania narzędzia diagnostycznego, nabycia praw autorskich oraz doradztwa i szkoleń w zakresie wdrożenia Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD). Łączna wartość zawartych umów wyniosła 541 tys. zł, przy czym najwyższa kwota umowy wyniosła 129,6 tys. zł. W badanym zakresie, na podstawie przedłożonych do kontroli dokumentów, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że Instytut w ramach prowadzonej działalności naukowo-badawczej prowadził postępowania dotyczące zamówień wyłączonych ze stosowania przepisów prawa zamówień publicznych¹¹⁹ ze względu na ich wartość, dotyczące m.in. realizacji zadań eksperckich przez osoby z zewnątrz – ekspertów w swoich dziedzinach. Instytut nabywa również prawa autorskie do tekstów ekspertów. Jednocześnie Instytut nie prowadzi publicznie dostępnej bazy ekspertów lub autorów ani nie wprowadził specjalnych regulacji ujednolicających stawki w przypadku powtarzających się zamówień lub przedsięwzięć, które mogłyby być opublikowane.

(akta kontroli str. 2367-2369, 2470-2476, 2477-2492)

4. Zasady rachunkowości Instytutu wymagane przez art. 4 ust. 1 uor zostały określone w Dokumentacji Zasad Rachunkowości stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia wewnętrznego nr 38 Dyrektora Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 19 grudnia 2009 r.¹²⁰ i aktualizowane sześciokrotnie. Jednak postanowienia Zasad Rachunkowości były niezgodne z obowiązującymi przepisami, a przyjęty zakładowy plan kont nie pozwalał na rzetelne rozliczenie realizowanych projektów i źródeł finansowania, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Szczegółowym badaniem objęto 35 dokumentów księgowych o wartości 55 895,3 tys. zł z wylosowanych metodą MUS¹²¹ i dobranych w sposób celowy z kont syntetycznych od 131 do 138 dotyczących wydatków ponoszonych z rachunków bankowych Instytutu w latach 2022–2025 z wyłączeniem wydatków ponoszonych na wynagrodzenia. W badanej próbie stwierdzono m.in. uzyskanie środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 bez podstawy prawnej oraz ich wydatkowanie po terminie wskazanym w rozporządzeniu ws. Programu LP. Ponadto stwierdzono nierzetelne księgowanie wydatków w systemie finansowo-księgowym, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3-107, 684-756, 969-981, 2129-2154, 2370-2374, 2477-2492)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Poprzedni Dyrektor Instytutu bez podstawy prawnej wystąpił w dniu 28 lipca 2023 r. do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki z wnioskiem o przyznanie 31 280 tys. zł środków w ramach rządowego Programu Laboratoria przyszłości, ponieważ rozporządzenie ws. Programu LP, umożliwiające złożenie wniosku

¹¹⁹ Na podstawie zestawienia za lata 2022-2025 przekazanego przez Instytut liczba umów zawartych z wyłączeniem stosowania przepisów pzp i wyłączeniem procedury za zgodą Dyrektora Instytutu wynosiła odpowiednio: w 2022 r. 685 i 75; w 2023 r. 956 i 109; w 2024 r. 969 i 75 oraz w 2025 r. 1076 i 53 (na dzień 2 grudnia 2025 r.).

¹²⁰ Dalej: Zasady Rachunkowości.

¹²¹ MUS ang. Monetary Unit Sampling.

przez instytut badawczy nadzorowany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania weszło w życie 19 sierpnia 2023 r. Rekomendacja Ministra EiN oraz decyzja Pełnomocnika do spraw Cyfryzacji Prezesa Rady Ministrów zostały opracowane tego samego dnia, tj. 31 lipca 2023 r. Instytut otrzymał środki w dniu 8 sierpnia 2023 r.

W preambule wniosku z dnia 28 lipca 2023 r. poprzedni Dyrektor Instytutu wskazał na art. 368 ust. 8 oraz art. 369 ust. 1 upswn dotyczący zwiększenia subwencji na wniosek, zarządzenie z dnia 3 września 2021 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Ministra Edukacji i Nauki do spraw transformacji cyfrowej¹²², a także rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych dzieci i młodzieży – „Laboratoria przyszłości”.

Rozporządzenie ws. Programu LP zostało opublikowane 18 sierpnia 2023 r. w Dzienniku Ustaw pod poz. 1643 – dlatego we wniosku Dyrektor powołuje się na jego realizację bez wskazywania odpowiedniej podstawy prawnej. Należy zauważyć, że w dniu 28 lipca 2023 r., jak również 31 lipca 2023 r. w zakresie ww. Programu obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2022 r. sprawie realizacji rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych dzieci i młodzieży - *Laboratoria przyszłości*¹²³. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia podmiotami uprawnionymi do otrzymania wsparcia finansowego ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 był organ prowadzący szkołę oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji. Dopiero w rozporządzeniu ws. Programu LP z 2023 r., zgodnie z intencją ówczesnego Ministra EiN, został rozszerzony katalog podmiotów uprawnionych do otrzymania wsparcia finansowego, w tym o instytuty badawcze nadzorowane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Dopiero od wejścia w życie wskazanego rozporządzenia ws. Programu LP, tj. od dnia 19 sierpnia 2023 r. możliwe było złożenie wniosku i przyznanie środków zgodnie z procedurą opisaną przepisami.

Poprzedni Dyrektor Instytutu złożył w dniu 28 lipca 2023 r. wniosek o udzielenie wsparcia finansowego w ramach Programu *Laboratoria przyszłości* na sfinansowanie trzech zadań – realizację projektu *Portal edukacja.gov.pl*, projektu *Mobilne Laboratoria Przyszłości* oraz *Wzmocnienie potencjału IBE* na łączną kwotę 31 280 tys. zł¹²⁴. Wniosek otrzymał rekomendację ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki, który pismem z dnia 31 lipca 2023 r.¹²⁵ zwrócił się do Prezesa Rady Ministrów o przyznanie środków finansowych. W odpowiedzi, również w dniu 31 lipca 2023 r. pani Justyna Orłowska, Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów do spraw GOVTECH¹²⁶ poinformowała Ministra EiN o zatwierdzeniu rekomendacji i możliwości przekazania przyznanej w ramach Programu *Laboratoria Przyszłości* kwoty 31 280 tys. zł na rachunek bankowy Instytutu. Instytut otrzymał środki

---

¹²² Dz. Urz. MEiN z 2021 r. poz. 105.

¹²³ Dz. U. z 2022 r. poz. 771.

¹²⁴ Projekt *Portal edukacja.gov.pl* 15 200 tys. zł; Projekt MLP 5 680 tys. zł; zadanie *Wzmocnienie potencjału IBE* 10 400 tys. zł.

¹²⁵ Pismo znak CTC-CTC.4061.140.2023.TK z dnia 31 lipca 2023 r.

¹²⁶ Pismo znak DGT.5233.1.2023 z dnia 31 lipca 2023 r.

z ówczesnego MEiN w dniu 8 sierpnia 2023 r., czyli jeszcze przed wejściem w życie ww. rozporządzenia.

Poprzedni Dyrektor Instytutu odnosząc się do braku ujęcia kwoty 31 280 tys. zł w planie finansowym na 2023 r. jako środków przyznanych na podstawie wniosku i rozporządzenia ws. Programu LP wyjaśnił, że to były środki, które miały być przyznane na początku 2023 r., lecz nie miał informacji jaka to będzie kwota. *Pieniądze zostały ujęte w planie z lutego 2023 r. w kwocie ok. 30 mln zł, (...) były obiecane przez Pełnomocnika Ministra ds. Cyfryzacji (...), otrzymaliśmy dopiero po kilku miesiącach.* Poprzedni Główny Księgowy potwierdził, że kwota nie została ujęta w planie, jednak odmówił wyjaśnienia przyczyn takiego stanu. Pan Michał Przymusiński, poprzedni Zastępca Dyrektora, odpowiedzialny za realizację projektu *Portal edukacja.gov.pl* na pytanie o swoją wiedzę o wniosku skierowanym do Ministra EiN na podstawie rozporządzenia ws. Programu LP, stwierdził, że *nie pamiętam takiego wniosku.*

Dyrektor Instytutu informację o wniosku z 28 lipca 2023 r. oraz rozporządzeniu ws. Programu LP powziął po zmianie na stanowisku Głównego Księgowego, co miało miejsce 15 marca 2024 r. GK – Kierownik ZFSP wskazała, że *ujawnienie przeze mnie rozporządzenia w zespole GK oraz przed Dyrekcją było dużym zaskoczeniem, przede mną nikt nie posiadał wiedzy o istnieniu aktu regulującego tę kwestię. Okoliczność ta jednoznacznie wskazuje na brak znajomości obowiązujących przepisów dotyczących zasad wydatkowania i rozliczania środków.*

Zdaniem NIK, podstawa do sporządzenia i przekazania wniosku do MEiN zaistniała dopiero 19 sierpnia 2023 r. Kolejne kroki podjęte w dniu 31 lipca 2023 r. przez Ministra EiN i Prezesa Rady Ministrów również nie miały oparcia w przepisach powszechnie obowiązujących. Dlatego środki otrzymane w dniu 8 sierpnia 2023 r. z MEiN ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 zostały udzielone bez podstawy prawnej.

(akta kontroli str. 268-363, 923-968, 1001-1035, 1948-2016, 2122-2128, 2129-2154, 2155-2178, 2468-2469, 2470-2476, 2477-2492)

2. Dyrektor Instytutu wydatkował po 31 grudnia 2023 r. środki w kwocie 6 325,5 tys. zł¹²⁷, co było niezgodne z § 2 ust. 6 rozporządzenia ws. Programu LP.

Rozporządzenie ws. Programu LP zostało wydane na podstawie art. 65 ust. 36 ustawy o Funduszu COVID-19. Na podstawie § 2 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia uprawnionym do otrzymania wsparcia finansowego ze środków Funduszu COVID-19 były również instytuty badawcze w rozumieniu ustawy o instytutach badawczych nadzorowane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 13 ust. 8 pkt 1 lit b) rozporządzenia wsparcie finansowe z Funduszu COVID-19 mogło zostać udzielone instytutowi badawczemu na podstawie ocenionego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wniosku o udzielenie wsparcia, który rekomendację co do jego wysokości przekazywał Prezesowi Rady Ministrów. W przypadku zatwierdzenia wysokości wnioskowanego wsparcia środki były przekazywane za pośrednictwem ministra właściwego do spraw oświaty

---

¹²⁷ Kwota ustalona na podstawie wyciągu bankowego z konta, na którym ewidencjonowano wydatki ze wsparcia finansowego ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

i wychowania. Zgodnie z § 2 ust. 6 rozporządzenia wszyscy beneficjenci Programu Laboratoria przyszłości, w tym instytuty badawcze, byli zobowiązani do wydatkowania otrzymanego wsparcia finansowego w terminie do dnia 31 grudnia 2023 r.

Z ksiąg rachunkowych Instytutu wynika, że środki były ewidencjonowane na wyodrębnionym koncie i była prowadzona analityka dla ww. zadań. Ogółem z przyznanej kwoty zaksięgowane koszty na koncie 539 wyniosły 27 228,2 tys. zł, w tym na projekt *Portal edukacja.gov.pl* 14 904,6 tys. zł; MLP 4 976,5 tys. zł oraz *Wzmocnienie potencjału IBE* 7 347,2 tys. zł. Z ewidencji księgowej wynika, że część kosztów została wydatkowana i zaksięgowana po 31 grudnia 2023 r. w kwocie 1 825,8 tys. zł, natomiast część wydatków (płatności) na podstawie dokumentów z 2023 r. została zrealizowana w I kwartale 2024 r., jednak została zgodnie z zasadą memoriałową zaksięgowana w koszty 2023 r. Instytut zwrócił w dniu 29 marca 2024 r. wyłącznie niewykorzystaną część wsparcia finansowego w kwocie 4 051,8 tys. zł, natomiast nie dokonał zwrotu środków wydatkowanych po 31 grudnia 2023 r.

GK - Kierownik ZFSP wyjaśniła, że środki zostały przekazane przez MEiN na wniosek, bez umowy określającej m.in. zwrot – natomiast w rozporządzeniu ws. Programu LP nie określono zasad zwrotu niewykorzystanych kwot, ani nie przewidziano obowiązku naliczania odsetek od dofinansowania.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że *po objęciu stanowiska nie została mi przekazana informacja, że środków nie można wydatkować. Informacje o wydatkowaniu środków z wniosku z dnia 28 lipca 2023 r. dowiedziałem się od pani Anny Micek-Czaplickiej. W Instytucie nikt nie przekazał mi informacji o tym, że nie mogą być wydatkowane.*

NIK stoi na stanowisku, że środki wsparcia przyznane w związku z rozporządzeniem ws. Programu LP powinny być wydatkowane do 31 grudnia 2023 r., a kwota niewykorzystana powinna zostać zwrócona – saldo rachunku na ten dzień wynosiło 10 376,6 tys. zł. Instytut nie powinien być po tym dniu wydatkować żadnych środków, tymczasem realizował wydatki do 29 marca 2024 r. w kwocie 6 325,5 tys. zł.

NIK nie formułuje w zakresie stwierdzonej nieprawidłowości wniosku, ze względu na nieprawidłowość opisaną w pkt 1 dotyczącą wystąpienia przez poprzedniego Dyrektora Instytutu bez podstawy prawnej w dniu 28 lipca 2023 r. do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki z wnioskiem o przyznanie 31 280 tys. zł środków w ramach rządowego Programu *Laboratoria przyszłości*.

(akta kontroli str. 558-683, 923-968, 969-981, 1001-1035, 2468-2469, 2470-2476, 2477-2492)

3. Poprzedni Dyrektor Instytutu podjął decyzję o rozliczeniu od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. kosztów pośrednich Instytutu w ramach środków przyznanych w związku z rozporządzeniem ws. Programu LP na zadanie pn. *Wzmocnienie potencjału IBE* w kwocie 4 083,1 tys. zł, co stanowiło wykorzystanie środków niezgodnie z przeznaczeniem. Ponadto w decyzji rozliczył koszty pośrednie począwszy od dnia 1 lipca 2023 r., natomiast środki zostały przekazane Instytutowi w dniu 8 sierpnia 2023 r., a możliwość

wnioskowania i otrzymania środków była możliwa dopiero od 19 sierpnia 2023 r. tj. po wejściu w życie rozporządzenia.

Zgodnie z § 2 ust. 3-6 rozporządzenia ws. Programu LP wsparcie finansowe otrzymane z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 podmioty, takie jak instytut badawczy nadzorowany przez ministra oświaty i wychowania, mogły przeznaczyć m.in. na: tworzenie materiałów dydaktycznych kształtujących lub rozwijających umiejętności podstawowe i przekrojowe w społeczeństwie, tworzenie, rozwijanie i utrzymanie usług elektronicznych wspierających proces kształcenia w ramach systemu oświaty oraz systemu szkolnictwa wyższego i nauki lub rozwijanie bazy sprzętowej i infrastruktury służących realizacji działań kształtujących lub rozwijających umiejętności podstawowe i przekrojowe w społeczeństwie. Beneficjent mógł przeznaczyć uzyskane wsparcie na sfinansowanie wszystkich albo wybranych działań. Natomiast wskazany przepis nie przewiduje możliwości finansowania kosztów pośrednich, np. jako określony procent wydatków.

Poprzedni Dyrektor Instytutu w dniu 25 września 2023 r. podjął decyzję o możliwości rozliczenia kosztów pośrednich Instytutu powstałych w komórkach obsługowych Instytutu, takich jak kadry czy administracja oraz ustalił, że wysokość kosztów pośrednich nie może być niższa niż 60% kosztów, które były przeznaczone na zadania określone we wniosku. W decyzji wskazał również okres, który został objęty kosztami pośrednimi, tj. od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. Łącznie w tym okresie Instytut wydatkował z tego tytułu 4 083,1 tys. zł.

Jak wyjaśnił poprzedni Dyrektor Instytutu, *jednym z elementów tej subwencji było zwiększenie potencjału Instytutu. Z powodu realizacji projektów cyfryzacyjnych, trzeba było ponieść koszty w działach obsługowych, które są finansowane z kosztów pośrednich, na przykład kadry, księgowość, administracja. Są one finansowane z kosztów pośrednich. Konsultowaliśmy to z Ministerstwem. Należało się skontaktować z działem funduszy i otrzymać zgodę i dlatego podjąłem taką decyzję. Wiadomo, że ze wszystkich środków rozlicza nas Ministerstwo.*

Pani Eliza Chomicka-Moszczyńska, Kierownik Zespołu Prawnego i Zamówień Publicznych¹²⁸ wyjaśniła, że nie zna podstawy prawnej, na której ówczesny Dyrektor Instytutu oparł decyzję dotyczącą rozliczenia kosztów pośrednich środkami przeznaczonymi na realizację zadania *Wzmocnienie potencjału IBE*. Wskazała, że jej zespół nie był zaangażowany w proces podejmowania decyzji, nie uczestniczył w żadnych ustaleniach dotyczących sposobu czy zasadności rozliczeń oraz – zgodnie z posiadaną wiedzą – w tym zakresie nie była przygotowywana żadna opinia prawna.

NIK stoi na stanowisku, że podjęcie przez poprzedniego Dyrektora Instytutu decyzji o uznaniu kosztów pośrednich Instytutu wynikających z realizacji zadań w ramach otrzymanego wsparcia finansowego z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 było sprzeczne z przepisami rozporządzenia. Zdaniem NIK, kwota 4 083,1 tys. zł została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem.

---

¹²⁸ Dalej: Kierownik ZPZP.

NIK nie formułuje w zakresie stwierdzonej nieprawidłowości wniosku, ze względu na nieprawidłowość opisaną w pkt 1 dotyczącą wystąpienia przez poprzedniego Dyrektora Instytutu bez podstawy prawnej w dniu 28 lipca 2023 r. do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki z wnioskiem o przyznanie 31 280 tys. zł środków w ramach rządowego Programu *Laboratoria przyszłości*.

(akta kontroli str. 684-756, 819-837, 1001-1035, 2129-2154, 2155-2178, 2468-2469, 2470-2476, 2477-2492)

4. Poprzedni Dyrektor Instytutu nie aktualizował rocznych planów finansowych na 2022 i 2023 r., które stanowiły podstawę gospodarowania środkami, w tym subwencją i dotacją, skutkiem czego zostały przekroczone lub nie zostały zrealizowane założone w planie kwoty przychodów i kosztów, a Rada nie była informowana o zmieniającej się sytuacji finansowej Instytutu, co było niezgodne z art. 18 ust. 10 i 12 uib.

Zgodnie z art. 18 ust. 10 uib podstawą gospodarowania przychodami instytutu badawczego m.in. z subwencji i dotacji był roczny plan finansowy, który na podstawie art. 18 ust. 12 uib ustala dyrektor instytutu po zasięgnięciu opinii rady naukowej. W trakcie roku kalendarzowego zachodzą zmiany zarówno w planowanych przychodach i kosztach, dlatego zgodnie z art. 16 ust. 4 uib gospodarowanie mieniem Instytutu wymaga m.in. rzetelności, a to oznacza konieczność aktualizacji rocznego planu i przedstawienia zmiany do zaopiniowania radzie naukowej.

Roczny plan finansowy Instytutu na 2022 r. z dnia 22 lutego 2022 r. zaopiniowany przez Radę¹²⁹, został zaktualizowany (korekta) jeden raz wersją z 16 listopada 2022 r. podpisaną wyłącznie przez poprzedniego Głównego Księgowego (brak podpisu poprzedniego Dyrektora Instytutu) i zaopiniowaną przez Radę¹³⁰. Natomiast w 2023 r. obowiązywała przez cały rok pierwsza wersja planu z dnia 22 lutego 2023 r. zaopiniowana pozytywnie przez Radę¹³¹. Przekroczenie planu w 2022 r. wystąpiło m.in. w pozycjach: wynagrodzenia - planowano 33 792,1 tys. zł, wykonanie wyniosło 37 954,4 tys. zł, tj. 112,3% oraz prace zleczone - planowano 2 203,8 tys. zł, wykonanie wyniosło 2 768,8 tys. zł. Ponadto wykorzystanie przyznanej przez ówczesnego Ministra EiN subwencji w wysokości 20 000 tys. zł wyniosło tylko 13 279,4 tys. zł, tj. 64,7% planu. Natomiast w rocznym planie na 2023 r. nie została prawidłowo ujęta kwota 31 280 tys. zł, otrzymana w ramach wniosku złożonego przez poprzedniego Dyrektora Instytutu w związku z rozporządzeniem ws. Programu LP - w planie wskazano na dotacje celowe w kwocie 34 021,2 tys. zł, a nie środki ze wskazanego rozporządzenia na realizację projektu *Portal edukacja.gov.pl* oraz MLP w łącznej wysokości 31 280 tys. zł. Plan nie wskazywał kwot otrzymanych w ramach wniosku na *Wzmocnienie potencjału IBE*. Ponadto plan został przekroczony m.in. w pozycji: wynagrodzenia - plan 39 328,0 tys. zł, wykonanie 53 979,3 tys. zł, tj. 137,2% planu.

Poprzedni Dyrektor Instytutu był *bardzo zdziwiony, że dokumenty nie były aktualizowane. Pamiętam, że były procedury aktualizacji prowadzone. Nie wiem*

---

¹²⁹ Uchwała nr 3/2022 Rady Naukowej IBE z dnia 3 marca 2022 r.

¹³⁰ Uchwała nr 16/2022 Rady Naukowej IBE z dnia 24 listopada 2022 r.

¹³¹ Uchwała nr 3/2023 Rady Naukowej IBE z dnia 2 marca 2023 r.

dlatego nie ma dokumentów. Natomiast poprzedni Główny księgowy zeznał, że kontrola bieżących operacji należała w zespole „pseudokontrolingowym”, zespół zarządzania projektami, który powinien kontrolować to ex ante, natomiast księgowość mogła to robić tylko ex post. Dynamika zmian, która była w tamtych czasach, powodowała, że musiałbym zmieniać plany finansowe z koniecznością zwoływania Rady Naukowej na przykład co dwa tygodnie, ponieważ było tyle zmian w trakcie roku. Przykładem może być projekt edukacja.gov.pl. Wsparciem dla dyrekcji Instytutu był zespół zarządzania projektami. Był też obieg dokumentów, w ramach którego dokonywano kolejnych akceptacji. Plan finansowy był dokumentem formalnym, natomiast operacyjnie może się wydawać zbędny, ponieważ rozliczenia były widoczne w analityce oraz zespole zarządzania projektami. Największe skupienie było na realizacji poszczególnych umów projektowych i ich rozliczeniu.

Zdaniem NIK skoro zgodnie z art. 18 ust. 10 uib roczny plan finansowy stanowi podstawę gospodarowania mieniem Instytutu, to nie można gospodarować w sposób rzetelny i celowy, jeżeli plan już jest nieaktualny, w szczególności środkami publicznymi z dotacji lub subwencji. Ważnym elementem wskazanego procesu był udział Rady, która jak wskazuje poprzedni Główny Księgowy była w tym zakresie pomijana w 2023 r.

NIK dostrzega pozytywną zmianę w tym zakresie w latach 2024–2025, w których kierownictwo Instytutu aktualizowało plany finansowe i informowało Radę zwracając się o zaopiniowanie kolejnych wersji planu.

(akta kontroli str. 3-107, 2129-2154, 2155-2178)

5. Dyrektor Instytutu bez podstawy prawnej utworzył z zysku netto osiągniętego przez Instytut za 2024 r. Fundusz Remontowy, co było niezgodne z art. 19 ust. 1-2 i art. 19 ust. 4 uib.

W instytucie badawczym na podstawie art. 19 ust. 2 uib Instytut może utworzyć:

- 1) fundusz badań własnych, tworzony z zysku netto za poprzedni rok obrotowy,
- 2) fundusz stypendialny tworzony również z zysku netto za poprzedni rok obrotowy,
- 3) fundusz wdrożeń, który tworzony jest ze środków przekazanych Instytutowi na podstawie na podstawie umów przez przedsiębiorców wdrażających wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych tego instytutu, z tytułu osiągnięcia wymiernych efektów ekonomicznych wdrożenia,
- 4) fundusz nagród, który tworzy się z zysku netto za poprzedni rok obrotowy.

Zgodnie z art. 19 ust. 4 uib zysk brutto z działalności statutowej oraz zysk netto z działalności dodatkowej, wyodrębnionej księgowo i rachunkowo może być przeznaczany na działalność podstawową Instytutu określoną w art. 2 ust. 1-3 uib poprzez zwiększenie enumeratywnie wskazanych funduszy, tj. rezerwowego, badań własnych, nagród i ZFŚS. tj. przede wszystkim prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowywanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki i wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych

Dyrektor Instytutu na podstawie art. 19 ust. 5 uib wnioskuje¹³² do Ministra Edukacji o podział zysku wynikającego z zatwierdzonego sprawozdania finansowego w kwocie 4 311 975,44 zł w następujący sposób: na zasilenie Funduszu Rezerwowego kwoty 311 975,64 zł (7,2% zysku) i na nowoutworzony specjalny Fundusz Remontowy kwoty 4 000 000 zł. Minister wyrażając zgodę na zaproponowany podział¹³³ zobowiązał jednocześnie Dyrektora Instytutu do poinformowania ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania o sposobie wydatkowania środków zgromadzonych w Funduszu Remontowym w 2025 r.

GK – Kierownik ZFSP, wyjaśniła m.in., że *zgodnie z art. 1 ust. 1 uib, instytut badawczy stanowi państwową jednostkę organizacyjną wyodrębnioną pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym. Taki status oznacza, że instytut posiada autonomię w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej oraz zarządzania środkami, które służą realizacji celów statutowych, w tym związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury technicznej.* Wskazała również, że na podstawie art. 16 ust. 1 uib, mienie instytutu obejmuje własność i inne prawa majątkowe, co oznacza, że instytut był uprawniony do samodzielnego gospodarowania swoim majątkiem i ponoszenia wydatków służących jego utrzymaniu, można więc było przeznaczyć część swoich środków na remonty i konserwację obiektów, sprzętu, oraz na inne wydatki związane z utrzymaniem infrastruktury badawczej. Zdaniem GK – Kierownik ZFSP ustawa o instytutach badawczych nie zawiera szczegółowych przepisów dotyczących tworzenia funduszy remontowych, jednak Instytut może w ramach posiadanej autonomii finansowej przewidywać możliwość ich tworzenia i wykorzystania, o ile kwestie te zostaną uregulowane wewnętrznymi aktami prawnymi, np. regulaminami. Wskazała również, że budynek, w którym znajduje się siedziba Instytut jest jego własnością i od 30 lat nie był remontowany i nie wygospodarowano przez ten czas środków na ten cel. Wyjaśniła, że zysk powstał w wyniku rozwiązania rezerw z lat poprzednich. Odnośnie utworzenia specjalnego Funduszu Remontowego została również sporządzona opinia prawna, a Dyrektor Instytutu wprowadził Regulamin Funduszu Remontowego¹³⁴.

Również Minister Edukacji przyjął podobną argumentację. W wyjaśnieniach odnośnie zatwierdzenia podziału zysku IBE PIB, pan Tomasz Kulasa, Dyrektor DIR MEN, wskazał m.in., że Dyrektor Instytutu przedkładając propozycję podziału zysku, pozytywnie zaopiniowaną przez Radę, działał w stanie wyższej konieczności ze względu na bardzo zły stan techniczny budynku Instytutu, co uzasadniało utworzenie dodatkowego Funduszu Remontowego. Zwrócił również uwagę, że Instytut wyposażony jest we własne mienie, które powinien utrzymywać we właściwym stanie, albowiem z założenia ma ono służyć realizacji

---

¹³² Pismo znak SEKR.051.74.2025.1.IC.1462 z dnia 23 czerwca 2025 r.

¹³³ Pismo znak DIR-WBS.0779.5.2025.WZ z dnia 2 lipca 2025 r.

¹³⁴ Zarządzenie nr 37/2025 Dyrektora IBE PIB z dnia 27 lipca 2025 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Funduszu Remontowego w Instytucie Badań Edukacyjnych – Państwowym Instytucie Badawczym. Zgodnie z Regulaminem FR środki funduszu są przeznaczone m.in. na remonty i modernizacje budynków, budowli, budowę, rozbudowę i remont parkingów oraz ciągów komunikacyjnych. Środki funduszu są gromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym i prowadzona powinna być ewidencja księgową umożliwiającą pełne rozliczenie każdej operacji oraz kontrolę wykorzystania środków zgodnie z obowiązującymi przepisami i celem funduszu. Wydatki z funduszu są ponoszone wyłącznie na podstawie wniosków zakupowych sporządzanych zgodnie z wewnętrzną regulacją IBE PIB.

działalności statutowej Instytutu – wskazał na art. 6 ust. 1 i 2 uib oraz § 3 Statutu IBE PIB.

Argumentacja Instytutu i MEN nie jest trafna - utworzenie funduszu remontowego z zysku Instytutu w kwocie 4 000 tys. zł było niezgodne z art. 19 ust. 1-2 oraz art. 19 ust. 4 uib. Przepisy ustawy o instytutach badawczych nie przewidują możliwości utworzenia innych funduszy niż w niej wskazane, a dyspozycja art. 19 ust. 4 uib wyraźnie wskazuje, że zysk przeznacza się na działalność podstawową Instytutu poprzez zasilenie enumeratywnie wskazanych funduszy – nie zostały wskazane żadne inne cele ani fundusze lub możliwość utworzenia dodatkowego. Logiczne wydaje się powiązanie przez ustawodawcę wypracowanego zysku przez instytut badawczy, czyli środków wypracowanych przez całą organizację z prowadzonej działalności podstawowej lub dodatkowej, na tworzenie rezerw (fundusz rezerwowy), badania własne (fundusz badań własnych), nagrody dla pracowników, którzy przyczynili się do powstania zysku (fundusz nagród) oraz polepszenie sytuacji socjalno-bytowej wszystkich pracowników (ZFŚS). Ustawodawca nie przewidział podnoszenia ze środków wypracowanego zysku standardu pomieszczeń biurowych lub remontów albo modernizacji budynków, budowli itd. Inwestycje tego rodzaju powinny być co do zasady realizowane w ramach dotacji inwestycyjnej otrzymanej od ministra nadzorującego.

Należy wskazać, że na dzień zakończenia czynności kontrolnych z zestawienia obrotów i sald wynika, że Instytut nie ponosił wydatków z Funduszu Remontowego i saldo wynosi nadal 4 000 tys. zł.

(akta kontroli str. 3-107, 364-436, 1889-1893, 2477-2492)

6. Zasady Rachunkowości Instytutu były niezgodne z art. 4 ust. 1 ustawy o rachunkowości, ponieważ nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego jednostki kontrolowanej oraz obowiązujących przepisów w związku z upływem czasu od ich przyjęcia w 2009 roku.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 uor Instytut był zobowiązany stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy.

Ze względu na upływ czasu od momentu wprowadzenia Zasad Rachunkowości Instytutu w 2009 r. ich postanowienia stały się nieaktualne, co skutkowało prezentowaniem w sprawozdaniach finansowych danych z nimi niezgodnych. Przykładowo w Zasadach Rachunkowości w pkt. 1.2.3. *Amortyzacja* wskazano, że dla środków trwałych o wartości początkowej nie przekraczającej 3,5 tys. zł stosuje się odpis amortyzacyjny w wysokości 100% od miesiąca wprowadzenia środka trwałego do użytkowania – przepisy w tym zakresie zmieniły się od 1 stycznia 2018 r.¹³⁵ W sprawozdaniu finansowym za rok 2024 za środek trwały, do którego stosuje się odpis amortyzacyjny w wysokości 100% przyjmuje się środek trwały o wartości początkowej do 10 tys. zł. Z drugiej strony w sprawozdaniach finansowych za lata 2022-2023 wartość została określona na

---

¹³⁵ Art. 16d ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 278, ze zm.). Dalej: ustawa o CIT.

3,5 tys. zł, natomiast faktycznie środki trwałe o wyższej wartości początkowej były umarzone w 100% zgodnie z przepisami ustawy o CIT¹³⁶.

GK – Kierownik ZFSP wyjaśniła, że na brak aktualizacji polityki rachunkowości składa się szereg czynników. Po pierwsze wskazała na brak dokumentacji dotyczącej okresu poprzedzającego zatrudnienie na stanowisku oraz brak współpracy ze strony osób zatrudnionych w podległej komórce organizacyjnej i kierowników innych komórek organizacyjnych - *problemy rozwiązywałam niezwłocznie i na bieżąco, choć nie zawsze spotykało się to ze zrozumieniem innych kierowników*. Wyjaśniła, że nie otrzymała *pełnej dokumentacji dotyczącej stanu finansowego Instytutu, co w znaczący sposób utrudniało przeprowadzenie prawidłowej i rzetelnej analizy finansowej*. Problemy i nieprawidłowości były zgłaszane kierownictwu Instytutu. Charakterystycznym przykładem była sprawa środków przyznanych w związku z rozporządzeniem ws. Programu LP, który to fakt obecna Główna księgową ujawniła przed Dyрекcją i podległym sobie zespołem. Wskazała, że *ujawnienie przeze mnie rozporządzenia w zespole GK oraz przed Dyрекcją było dużym zaskoczeniem, przede mną nikt nie posiadał wiedzy o istnieniu aktu regulującego tę kwestię. Okoliczność ta jednoznacznie wskazuje na brak znajomości obowiązujących przepisów dotyczących zasad wydatkowania i rozliczania środków. Zarówno prawnicy, jak i księgowość nie przekazali Dyрекcji informacji o braku możliwości wydatkowania tych środków po 1 stycznia 2024 r., przeciwnie utrzymywali w przekonaniu, że środki te mogą być nadal wydatkowane*. Dodała również, że *wprowadzenie przeze mnie elementarnych wymogów dotyczących rzetelnego wykonywania zadań skutkowało zwiększoną absencją chorobową pracowników oraz decyzjami o rozwiązaniu umów o pracę. W efekcie powstały znaczne braki kadrowe, które uniemożliwiły opracowanie podstawowych dokumentów, takich jak polityki rachunkowości, regulaminów funduszy*. Wskazała także, że obecnie trwają prace nad opracowaniem kompleksowej polityki rachunkowości Instytutu, która poza zasadami rachunkowości, obiegiem dokumentów księgowych i procedurami dotyczącymi funduszy będzie również uwzględniać obowiązki wynikające z wdrożenia Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF).

Dyrektor Instytutu wyjaśnił brak aktualnej polityki rachunkowości problemami we współpracy z częścią pracowników zespołu księgowego, braki kadrowe, dużą rotacją oraz częste absencje - *priorytetem było zapewnienie ciągłości działania działu finansowo-księgowego oraz bieżące reagowanie na liczne pilne problemy pojawiające się każdego dnia. Obciążenie pracą było znaczne, a zakres obowiązków rozszerzany bez adekwatnego wzmocnienia zasobów kadrowych*. W 2025 r. zatrudniono nowych pracowników, którzy przygotowują zaktualizowaną politykę rachunkowości.

NIK dostrzega pozytywną zmianę w zakresie prowadzenia rzetelnej ewidencji księgowej prowadzonej po zmianie na stanowisku Głównego księgowego od 2024 r. Nie zmienia to jednak faktu, że najważniejszy z punktu widzenia rachunkowości dokument na dzień zakończenia kontroli pozostawał nieaktualny, a prowadzona rachunkowość oparta o aktualną politykę

---

¹³⁶ Dokument OT 43/2023/ŚT i OT 44/2023/ŚT z dnia 23 listopada 2023 r. dotyczące zakupu dwóch laptopów każdy o wartości początkowej 10,7 tys. zł; Dokument OT 48/2022/ŚT z dnia 30 grudnia 2022 r. dotyczący przełącznika, którego wartość początkowa wynosiła 5,4 tys. zł.

rachunkowości powinna umożliwiać rzetelnie i jasno odczytać sytuację majątkową i finansową jednostki.

(akta kontroli str. 923-968, 969-981, 2129-2154,)

7. W informatycznym systemie finansowo-księgowym Instytutu do 9 września 2024 r. prowadzenie ewidencji księgowej w elektronicznym dzienniku obrotów skonfigurowano w sposób (brak unikalnego identyfikatora, loginu oraz hasła dla każdego operatora systemu), uniemożliwiający ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu, co było niezgodne z art. 14 ust. 4 uor.

Przepisy art. 14 ust. 1-4 uor dotyczące dziennika, wskazują m.in., że dziennik zawiera chronologiczne ujęcie zdarzeń, jakie nastąpiły w danym okresie sprawozdawczym i powinien również umożliwiać uzgodnienie jego obrotów z obrotami zestawienia obrotów i sald księgi głównej. Ponadto sposób dokonywania zapisów w dzienniku powinien umożliwiać ich jednoznaczne powiązanie ze sprawdzonymi i zatwierdzonymi dowodami księgowymi. Jeżeli przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera, zapis księgowy powinien posiadać automatycznie nadany numer pozycji, pod którą został wprowadzony do dziennika, a także dane pozwalające na ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu.

W Instytucie zapisy dziennika odnoszące się do lat 2022-2023 w plikach JPK_KR posiadały powiązania ze sprawdzonymi i zatwierdzonymi dowodami księgowymi, jednak w kolumnie pn. *KodOperatora* przed 8 listopada 2024 r. widnieje jedynie słowo *admin*. Dopiero po wskazanej dacie w pliku JPK_KR pojawiają się inicjały operatora. Z przedłożonej notatki służbowej z dnia 5 września 2024 r. wynika, że standardem korzystania z programu finansowo-księgowego było logowanie się użytkowników do systemu za pomocą loginu *admin* bez indywidualnych haseł i ograniczonych dostępu do funkcjonalności systemu. W tym samym dniu ustalone zostało hasło dla konta administracyjnego *admin*. W dniu 6 września 2024 r. Główna księgowa wysłała do pracowników księgowości wiadomość elektroniczną z informacją o konieczności logowania się za pomocą własnego loginu i unikalnego hasła począwszy od 9 września 2024 r.

Jak wyjaśnił poprzedni Główny Księgowy, pan Tomasz Bartczak, który zajmował to stanowisko od 1 sierpnia 2019 r. do 31 maja 2024 r.¹³⁷, wyjaśnił, że *tak było zawsze. Na poziomie poszczególnych dokumentów w systemie finansowo-księgowym na dokumencie powiązany z zapisem księgowym, powinna znajdować się sygnatura lub inicjały operatora. Nie mogę wykluczyć, że w momencie księgowania ostatecznego inicjały lub sygnatura operatora mogły być zamienione na „admin”. Każdy z pracowników miał swój login i hasło do systemu i swoje inicjały.*

GK – Kierownik ZFSP, która zajmowała stanowisko Głównego księgowego od 15 marca 2024 r. wyjaśniła, że *w latach 2022-2023 pracownicy działu pracowali na jedynym koncie „admin”, bez hasła. W związku z tym wszystkie operacje księgowe wykonywane w tym okresie były rejestrowane za pomocą wspólnego konta administracyjnego, co skutkowało pojawianiem się identyfikatora „admin” przy poszczególnych wpisach. Po wdrożeniu aktualizacji systemowych wprowadzono*

---

¹³⁷ Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z dniem 31 maja 2024 r. - od dnia 19 lutego 2024 r. do 31 maja 2024 r. poprzedni Główny księgowy był zwolniony z obowiązku świadczenia pracy.

indywidualne konta dla każdego pracownika. Obecne identyfikatory użytkowników odpowiadają inicjałom pracownika, tj. pierwszej literze imienia i nazwiska, co umożliwia jednoznaczną identyfikację osób dokonujących poszczególnych operacji. Ponadto wskazała, że przed dokonaniem zmian dostęp do systemu finansowo-księgowego nie był zabezpieczony - pracownicy logowali się na koncie *admin* bez hasła.

Księgi rachunkowe prowadzone przy pomocy komputera przez poprzedniego Głównego księgowego nie były zgodne z art. 14 ust. 4 uor – nie można na podstawie przekazanych danych w plikach JPK_KR zidentyfikować osoby, która wprowadziła zapis do dziennika. Dokumenty papierowe zawierają numer zapisu odzwierciedlony w dzienniku, ale wpisy na dokumencie często opatrzone były tylko parafką, co utrudnia identyfikację osoby odpowiedzialnej.

(akta kontroli str. 684-756, 969-981, 1036-1052, 2375, 2477-2492)

OCENA CZĄSTKOWA

Gospodarka finansowa w latach 2022-2025 nie zawsze była prowadzona prawidłowo, jednak wprowadzane od 2024 r. działania naprawcze po zmianie na stanowisku Głównego księgowego przyniosły znaczącą poprawę w tym zakresie.

Przyjęte zasady (polityka) rachunkowości pn. *Dokumentacji Zasad Rachunkowości* były niezgodne z art. 4 ust. 1 o rachunkowości, ponieważ nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego jednostki kontrolowanej w związku z upływem czasu od ich przyjęcia w 2009 r. W informatycznym systemie finansowo-księgowym do 9 września 2024 r. prowadzenie ewidencji księgowej w elektronicznym dzienniku obrotów skonfigurowano w sposób (brak unikalnego identyfikatora, loginu oraz hasła dla każdego operatora systemu), uniemożliwiający ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu, co było niezgodne z art. 14 ust. 4 uor.

Poprzedni Dyrektor Instytutu nie aktualizował rocznych planów finansowych na 2022 i 2023 r., które stanowiły podstawę gospodarowania środkami, w tym subwencją i dotacją, skutkiem czego zostały przekroczone lub nie zostały zrealizowane założone w planie kwoty przychodów i kosztów, a Rada nie była informowana o zmieniającej się sytuacji finansowej Instytutu, co było niezgodne z art. 18 ust. 10 i 12 uib.

Szereg nieprawidłowości dotyczył sposobu uzyskania i rozliczenia przez Instytut środków otrzymanych na podstawie wniosku z dnia 28 lipca 2023 r. poprzedniego Dyrektora Instytutu w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie realizacji rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych dzieci i młodzieży – *Laboratoria przyszłości*¹³⁸. Poprzedni Dyrektor Instytutu bez podstawy prawnej wystąpił w dniu 28 lipca 2023 r. do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki z wnioskiem o przyznanie 31 280 tys. zł środków w ramach rządowego Programu Laboratoria przyszłości, ponieważ rozporządzenie ws. Programu LP, umożliwiające złożenie wniosku przez instytut badawczy nadzorowany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania weszło w życie 19 sierpnia 2023 r. Instytut otrzymał kwotę 31 280 tys. zł w dniu 8 sierpnia 2023 r. Kolejne nieprawidłowości stwierdzone w związku z przyznanymi bez podstawy prawnej środkami, dotyczyły ich wydatkowania po

¹³⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1643, ze zm. Dalej: rozporządzenie ws. Programu LP.

31 grudnia 2023 r. oraz wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem - poprzedni Dyrektor Instytutu podjął decyzję o rozliczeniu kosztów pośrednich w okresie od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. w ramach zadania *Wzmocnienie potencjału IBE* – łącznie kwota rozliczonych kosztów wyniosła 4 083,1 tys. zł. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością dotyczącą uzyskania bez podstawy prawnej środków w kwocie 31 280 tys. zł, pomniejszonej o wcześniej dokonany zwrot kwoty 4 051,8 tys. zł, NIK odstąpiła od formułowania wniosków, co do pozostałych nieprawidłowości dotyczących konieczności dokonania zwrotu środków wydatkowanych po 31 grudnia 2023 r. lub wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem w związku z brakiem podstaw prawnych na złożenie wniosku w dniu 28 lipca 2023 r.

Ponadto Dyrektor Instytutu bez podstawy prawnej utworzył z zysku netto osiągniętego przez Instytut za 2024 r. Fundusz Remontowy, co było niezgodne z art. 19 ust. 1-2 i art. 19 ust. 4 uib.

Natomiast w próbie postępowań o zamówienia publiczne i zamówień wyłączonych ze stosowania przepisów pzp oraz w zakresie umów cywilnoprawnych w badanym zakresie, na podstawie przedłożonych do kontroli dokumentów, nie stwierdzono nieprawidłowości. Jednak NIK zwraca uwagę na sposób prowadzenia rejestrów zamówień i umów oraz możliwość wykorzystania systemu finansowo-księgowego w zakresie obsługi wniosków o zamówienia i zakupy. Jednocześnie zwrócono uwagę na sposób zamawiania realizacji zadań eksperckich i nabywania praw autorskich do utworów.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie formułuje uwag i przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Przekazać do opublikowania na stronie podmiotowej MEN w Biuletynie Informacji Publicznej sprawozdania finansowe oraz informacje o zarządzaniu składnikami majątku trwałego Instytutu.
  2. Zwiększyć nadzór nad prowadzonymi postępowaniami konkursowymi na stanowiska pracowników naukowych Instytutu w celu unikania niezgodności z Statutem IBE PIB i wewnętrzną procedurą przeprowadzania konkursu.
  3. W okresie wypowiedzenia stosunku pracy wykorzystywać uprawnienia Instytutu, jako pracodawcy, wynikające z art. 167¹ kp w celu wykorzystania przez pracownika przysługującego urlopu wypoczynkowego bieżącego i zaległego. W przypadku rozwiązywania stosunku pracy w ramach porozumienia stron warunkować wyrażenie zgody wcześniejszym wykorzystaniem przysługującego urlopu wypoczynkowego w celu uniknięcia lub zmniejszenia wypłacanego z tego tytułu ekwiwalentu.
  4. Ujednoczyć sposób zarządzania zadaniami i projektami oraz powiązać ich monitorowanie i rozliczanie z planami finansowymi oraz systemem finansowo-księgowym w celu bieżącej oceny sytuacji finansowej Instytutu.
  5. Niezwłocznie zaktualizować politykę (zasady) rachunkowości Instytutu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 18 grudnia 2025 r.

Kontrolerzy

Piotr Główka

Główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Robert Mierzejewski

Starszy inspektor kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Dyrektor

Sławomir Żyła

/podpisano elektronicznie/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Spraw Społecznych

p.o. Dyrektor

Konrad Kostępski

/podpisano elektronicznie/